

Com s'ha de governar la universitat?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

Juny de 2014

Com s'ha de governar la universitat?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

Juny de 2014

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

Taula de continguts

Resum executiu	4
Àmbit temàtic i objectius	6
Mètode	8
Documents seleccionats	10
Anàlisi dels canvis legislatius	14
Elements per a l'anàlisi i comparació de les propostes	15
Conclusions	23
Documentació annexa a aquest estudi	24

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

Resum executiu

Des de l'any 2000 s'han formulat, per part d'institucions i persones diverses, nombroses propostes de modificació del sistema de govern de les universitats públiques espanyoles o, específicament, de les catalanes.

Es tracta d'una qüestió de màxima importància en la política universitària, perquè el tipus de govern universitari determina, en els límits del marc normatiu, els objectius de la institució.

Presentem una anàlisi comparativa de 42 documents d'accés públic, amb la intenció de facilitar a qui ho desitgi una informació el més àmplia, completa i variada possible sobre les propostes relatives al govern de la universitat i del sistema universitari a Espanya i a Catalunya.

Les conclusions principals de l'anàlisi comparativa són les següents.

Canvis legislatius. Després d'un període de 18 anys d'estabilitat en la forma de govern de les universitats (1983-2001) els canvis legislatius de 2001 i 2007 l'han modificada en aspectes diversos:

- competències del Claustre Universitari,
- forma d'elecció del rector o rectora,
- competències i composició del Consell de Govern,
- participació al Consell de Govern de membres externs a la universitat.

Gran quantitat de documents proposadors. Tanmateix, existeix un nombrós corpus de documents que, en una mida o altra, abasten la qüestió del govern del sistema universitari i del govern intern de les universitats. Hem analitzat un total de 38 documents amb propostes o consideracions sobre propostes relatives al govern de les universitats i 4 lleis que el regulen o l'han regulat.

Manca de diagnòstic comú i de consens en les propostes. De l'anàlisi dels documents es desprèn que no existeix un diagnòstic comú sobre quins aspectes del funcionament actual del sistema universitari convé millorar a través d'un canvi en el sistema de govern. Com és lògic, tampoc no existeixen unes propostes de canvi comunes o que, al menys, hagin generat un mínim nivell de consens. Al contrari, les diverses propostes analitzades apunten en molts casos en direccions ben oposades, i fins i tot sorgeixen de desacords en el si de comissions nomenades per estudiar el tema.

Els objectes de debat principals que es desprenen dels documents analitzats són els següents:

- **Sobre el govern del sistema universitari.** Es constaten posicions divergents sobre el paper de l'administració com a garant de la

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

RESUM EXECUTIU

equitat, sobre el nivell d'autonomia de les universitats i sobre el paper de les organitzacions empresarials. En particular, hi ha posicions enconrades sobre la conveniència de crear una agència autònoma de finançament universitari, i sobre la possibilitat de deixar a cada universitat la selecció de l'estudiantat que hi accedeix.

- **Sobre els òrgans de govern de cada universitat.** Uns documents són partidaris d'un òrgan de govern únic (tot i que amb diverses formes d'elecció i/o designació) i uns altres aposten per dos òrgans de govern diferenciats: un d'intern, de caràcter acadèmic (quant a les funcions i la composició) i un d'extern, de caràcter social.
- **Sobre el perfil i l'elecció del rector o rectora.** Quant a l'elecció o nomenament, hi ha posicions a favor que correspongui a la comunitat universitària i a favor que correspongui al Patronat o al Consell Social, així com també propostes híbrides de nomenament per un òrgan i ratificació per un altre. Tanmateix, es constata que aquest tema és cada cop menys present al debat. Quant al perfil, uns documents s'inclinen perquè el rector o rectora tingui un perfil no acadèmic, d'altres, clarament per un d'acadèmic. A més, i amb independència de les posicions sobre els dos punts anteriors, alguns textos proposen explícitament que el rector o rectora sigui o pugui ser extern a la universitat.
- **Sobre l'elecció de deganes, degans, directores i directors.** Existeixen dues postures clarament diferenciades entre els partidaris de la seva elecció (ponderada) per part de la comunitat universitària i els partidaris que siguin designats pel rector o rectora.

Qüestions metodològiques. Alertem sobre la manca de rigor metodològic en la justificació de les propostes d'alguns dels documents analitzats.

Concepcions diferents del paper de la universitat. Constatem que una bona part de les discrepàncies venen condicionades per visions diferents sobre el paper de la universitat a la nostra societat.

El govern universitari, una qüestió important per al conjunt de la societat. Així, doncs, i sobre això sí que sembla haver-hi consens, la qüestió del govern del sistema universitari i el govern intern de les universitats està en relació amb els objectius i la funció social de la universitat. En conseqüència, encoratgem tota la societat a fer-se una opinió pròpia sobre la qüestió a partir de la lectura crítica dels documents.

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

1

Àmbit temàtic i objectius

Des de l'any 2000 s'han formulat, per part d'institucions i persones diverses, nombroses propostes de modificació del sistema de govern de les universitats públiques espanyoles o, específicament, de les catalanes.

Es tracta d'una qüestió de màxima importància en la política universitària, perquè el tipus de govern universitari determina, en els límits del marc normatiu, els objectius de la institució¹.

Les propostes s'han publicat en una gran varietat de formats i sovint la presentació ha donat lloc a articles de premsa que les han defensades i a d'altres que les han discutides o refutades. L'ur nombre fa difícil tenir-ne una visió de conjunt i identificar-ne les coincidències i les diferències.

Aquest estudi s'ha plantejat amb els objectius de:

- Recopilar i posar a l'abast de les persones interessades la documentació que s'ha considerat rellevant.
- Facilitar la consulta d'aquesta documentació.
- Proporcionar elements per analitzar els diagnòstics, les propostes i els arguments adduïts per justificar-les.

Volem fer ressaltar que en tot l'estudi ens referim al sistema de govern (essencialment, a la configuració i les atribucions dels òrgans facultats per prendre decisions) de les universitats públiques (de cada universitat o del sistema que constitueixen) i no a la governança, tot i que aquest és un terme molt emprat en la documentació seleccionada.

Els motius per no fer ús del terme esmentat són múltiples. D'una banda, es tracta d'un terme polisèmic², elusiu³ i polèmic⁴, al qual hom atribueix sovint connotacions ideològiques⁵. De tota manera, encara que no hi hagi una definició generalment acceptada de governança, no hi ha dubte que és un concepte que inclou i és més ampli que el de govern o sistema de govern⁶.

1 "L'adaptació de la universitat a les necessitats de la societat que la manté exigeix una reforma més ambiciosa i profunda. PIMEC considera que la millora de la governança universitària és la peça cabdal d'una reforma ambiciosa que no poden defugir el nou govern i Parlament de Catalunya." (PIM2011; la negreta és de l'original).

2 Així es qualifica a <http://www.riomes20.cat/pagina/que-entenem-governanca> (consultada el 23/04/2014), on s'inclou la definició següent: "La **governança** és l'estructura de relacions que s'estableixen entre diferents actors per a la presa de decisions en els afers col·lectius. La governança inclou el sistema de regles formals i informals que regeixen les relacions entre els actors així com la definició d'aquests actors (poders públics, agents socials i econòmics)."

3 Grau, F. X. (2013) *Autonomia universitària i sistema de governança*. Universitat Rovira i Virgili.

4 Cfr., per exemple, Deneault, A. (2013), "*Gouvernance*": *Le management totalitaire*. Lux Éditeur.

5 «D'apparence neutre, ce terme n'en demeure pas moins fortement connoté idéologiquement» Martin, E., Ouellet, M. (2010), *La gouvernance des universités dans l'économie du savoir*, Institut de recherche et d'informations socio-économiques, Montréal. El *Diccionario de la lengua española* (<http://lema.rae.es/drae/>, consultada el 24/03/2014) en dona la definició següent: "Arte o manera de gobernar que se propone como objetivo el logro de un desarrollo económico, social e institucional duradero, promoviendo un sano equilibrio entre el Estado, la sociedad civil y el mercado de la economía."

6 "El mot **governança** no apareix a cap dels diccionaris catalans de referència (DIEC, GDLC, etc.). Al Cercaterm sí que hi ha l'entrada següent: [...] Fórmula de govern que es fonamenta en la interrelació entre els organismes

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

1**ÀMBIT TEMÀTIC I
OBJECTIUS**

Som conscients que hi ha aspectes de la política universitària que tenen una relació especialment important amb el sistema de govern (en particular, la vinculació funcional o laboral del personal de la universitat amb la institució). Tanmateix, hem procurat no entrar-hi si no ho hem considerat estrictament indispensable ja que, altrament, l'abast de l'estudi el faria inviable.

La resta del document té l'estructura que s'indica a continuació. A la secció 2 es descriu el mètode aplicat en la selecció de documents i en l'elaboració de les corresponents fitxes descriptives que, si escau, en resumeixen el que s'ha considerat més rellevant de llur contingut. La secció 3 enumera i situa en llurs contextos els documents seleccionats i inclou els enllaços per accedir-hi. La secció 4 descriu les característiques principals dels canvis legislatius que han tingut lloc, relatius al tema que ens ocupa, al llarg del temps objecte d'aquest estudi. La secció 5 conté elements per a l'anàlisi i comparació de les propostes i la secció 6 unes conclusions breus. A l'apèndix s'hi troben les fitxes-resum que s'han elaborat per a una bona part dels documents seleccionats. Així mateix, l'adreça següent dona accés a tots els documents originals:

<http://www.observatoriuniversitari.org/blog/media-tags/propostes-govern/>

que ostenten la direcció política d'un territori i la societat civil, de manera que els elements socials poden exercir poder, autoritat i influència sobre les decisions que afecten la vida pública. En aquest mateix sentit, cal tenir en compte un article escrit per Josep Centelles [...] GOVERNANÇA i GOVERNABILITAT Anomenem **governança** l'estructura de relacions entre els diferents actors a través de la qual es prenen les decisions sobre la cosa pública." (http://www2.ub.edu/assessing/cgi/consultes/resposta.pl?consultes_id=509, consultada el 24/03/2014). Cfr. també nota 1.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

2**Mètode**

S'ha analitzat un total de quaranta-dos documents, que s'han classificat en tres grups:

- Legislació
- Documents d'anàlisi i proposició
- Altres documents

Quant als dos primers grups, s'ha elaborat una fitxa-resum de cada un dels documents que els componen.

Les característiques de cada grup es descriuen a continuació.

Legislació (quatre documents). Regulen el sistema de govern de les universitats i els dels dos sistemes universitaris relacionats: el de cada comunitat autònoma (la qual té competències per desenvolupar-ne alguns aspectes) i el sistema universitari estatal. Atès que la primera llei universitària del període democràtic és la LRU de 1983, la documentació s'inicia en aquest any.

Documents d'anàlisi i proposició (trenta-dos documents). Es tracta de textos que tracten aspectes diversos de política universitària i que en tots els casos contenen propostes, més o menys explícites i més o menys definides i desenvolupades, sobre el govern del sistema universitari públic o només sobre el govern de les universitats, sigui perquè s'han marcat només aquest objectiu o perquè consideren que no s'ha de regular el govern del sistema, sinó només el dels elements que el componen. També hi ha textos que tracten específicament del govern del sistema o del de les universitats i no ha resultat immediat ni s'ha considerat convenient fer-ne una separació estricta, ja que en alguns casos es presenten consideracions que van més enllà del govern però més endavant se centren immediatament en aquest.

Altres documents (sis documents). En aquest darrer grup s'han inclòs uns documents que no contenen explícitament propostes sobre el sistema de govern, però que analitzen altres realitats o propostes o les critiquen.

Per tal de facilitar-ne la consulta i la lectura completa en cada cas, aquest treball es complementa amb el text íntegre de tots els documents, que es troben a: <http://www.observatoriuniversitari.org/blog/media-tags/propostes-govern/>

En el cas dels documents dels dos primers grups, s'ha elaborat una fitxa-resum del seu contingut per tal d'exposar els aspectes que s'han considerat més rellevants per conèixer el contingut del document. S'hi ha assignat una referència en un format estàndard: tres lletres, l'any del document i, si cal, una lletra addicional per distingir-los. Les podeu consultar a la mateixa adreça i també a l'annex d'aquest document.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

2**MÈTODE**

El contingut de les fitxes s'ha procurat que permeti l'objectiu esmentat al paràgraf anterior i, per això, en no pocs casos recull cites literals del document, per tal de preservar la màxima fidelitat als continguts o a l'argumentació. La primera part de la fitxa descriu breument l'anàlisi, la diagnosi i la justificació i la segona descriu el contingut de la proposta o propostes. L'extensió de cada fitxa no sol superar dues pàgines d'un full A4.

En qualsevol cas, cal dir que no sempre és possible oferir en dues pàgines una síntesi completa i suficientment comprensible d'un document, i més quan aquest és extens o complex d'explicar. Per això es recomana anar al document original si es vol tenir accés a l'argumentació i la proposta completes.

Amb aquest estudi s'ha intentat oferir una visió de conjunt, que es pot adquirir amb la lectura de les fitxes descriptives. Aquesta visió permet l'accés a les aportacions fetes des de sectors molt diversos (col·lectius universitaris, organitzacions patronals, organitzacions sindicals, partits polítics, etc.) i tenir-ne una perspectiva de l'evolució en el temps que, per inferència o prospectiva, dóna idea dels elements bàsics amb els quals es pretén elaborar el marc de govern de les universitats i dels sistemes universitaris en un futur immediat.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

3

Documents seleccionats

S'ha fet un recull de documents amb la intenció de facilitar a qui ho desitgi tenir una informació el més àmplia, completa i variada possible sobre les propostes relatives al govern de la universitat i del sistema universitari a Espanya i a Catalunya. No és impossible, per suposat, que s'hi trobi a faltar algun document sobre el tema; la nostra intenció és anar completant aquest recull de documentació i, en aquest sentit, qualsevol aportació serà benvinguda i ens permetrà actualitzar en el futur el contingut d'aquest estudi. Vagi per endavant el nostre agraïment.

I parlant de futur, sembla ser que es començarà a concretar ben aviat amb l'anunciada reforma de la legislació universitària estatal per part del ministre José I. Wert. I sembla ser també que no serà només des del govern de l'Estat que es promouran canvis legislatius, ja que el govern de Catalunya ha deixat ben clar que té com a objectiu modificar la legislació universitària catalana i que un dels aspectes que segurament inclourà en aquesta modificació serà el del govern de les universitats. Per la nostra part ens proposem fer un seguiment del contingut de les modificacions esmentades (estatal i autonòmica), si es produeixen, i les argumentacions amb què es presentin. En principi, aquestes modificacions de textos legislatius que comentem s'han de fonamentar en dos pilars: d'una banda el treball de la "Comisión de expertos" designada pel ministre José I. Wert, de la qual n'han resultat un informe (document MIR2013) i una addenda (document ALZ2013) i d'una altra els documents generats a la "Comissió per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya" (CEGSUC), de la qual se n'ha derivat una Ponència (document GEN2012) i un conjunt de documentació aportada per membres d'aquesta Comissió, en no obtenir consens la proposta de la Ponència (documents CEU2013, CIU2013, COR2013, ERC2013, FER2013, GON2013, JAR2012, MAR2013, PIM2012, PSC2013, SAN2013, UAB2013). Les referències emprades en aquestes cites corresponen a documents de la Taula 2 i les denominacions són de les fitxes descriptives elaborades en cada cas.

A les taules que hi ha tot seguit es relacionen els quaranta-dos documents estudiats. Cada taula conté: l'autoria, la referència assignada al document i el títol complet del document.

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

3

DOCUMENTS SELECCIONATS

Taula 1. Documents del primer grup: legislació

Autoria	Referència	Títol
Legislació estatal	LRU1983	Ley Orgánica 11/1983, de 25 de agosto, de Reforma Universitaria (LRU)
Legislació estatal	LOU2001	Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades (LOU)
Legislació autonòmica (Catalunya)	LUC2003	Llei 1/2003, de 19 de febrer, d'universitats de Catalunya (LUC)
Legislació estatal	LOM2007	Ley Orgánica 4/2007, de 12 de abril, por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades (LOMLOU)

Taula 2. Documents del segon grup: documents d'anàlisi i proposició

Autoria	Referència	Títol
ACUP	ACU2008a	Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya
ACUP	ACU2011	Impactes de les universitats públiques catalanes a la societat
Alzaga - Urrea	ALZ2013	Addenda de los profesores Óscar Alzaga Villaamil y Mariola Urrea Corres a los capítulos I y III del informe denominado "Propuestas para la reforma y mejora de la calidad y eficiencia del sistema universitario español"
Bricall, J.M. et. al.	BRI2000	Informe Universidad 2000
CEUCAT	CEU2013	La millora de la Governança universitària a Catalunya. Aportacions del Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes a l'informe de la ponència
Círculo de Empresarios	CIR2007	Una universidad al servicio de la sociedad
CiU	CIU2013	Posicionament sobre el text de la ponència de la CEGSUC
Corominas et al.	COR2009	Sobre el gobierno de las universidades públicas
Corominas – Jarauta – EUiA-ICV	COR2013	Reflexions i propostes per a la millora del sistema universitari de Catalunya
ERC	ERC2013	Sobre la governança universitària. Document de treball d'Esquerra Republicana de Catalunya
EuropeG	EUR2013	La reforma de la universitat. Un impuls a la competitivitat de l'economia espanyola
Ferrer Llop, J - CCOO	FER2013	Comissió de Governança – Document aportat per CCOO
Ponència per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya	GEN2012	La millora de la governança universitària a Catalunya. Reptes, propostes i estratègies
Gonzalez Senmartí - URV	GON2013	Comentaris a l'informe final de la Ponència per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
Grau, F.X.	GRA2012b	La universidad pública española. Retos y prioridades

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

3

DOCUMENTS SELECCIONATS

Grau, F.X.	GRA2013	Autonomia universitària i sistema de governança
Jarauta, E. - ICV	JAR2012	Comentaris al document: Informe de la ponència per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
Mariño, José B. - UPC	MAR2013	Consideracions al text de la Ponència
ME - FCYD - CRUE	MFC2010	Estrategia Universidad 2015. La gobernanza de la universidad y sus entidades de investigación e innovación.
Comisión de expertos para la reforma del sistema universitario español	MIR2013	Propuestas para la reforma y la mejora de la calidad y eficiencia del sistema universitario español
Comissió de Reflexió sobre el Futur de l'Àmbit Universitari Català	PAS2001	Per un nou model d'universitat
PIMEC	PIM2011	Per una reforma ambiciosa del sistema universitari. Manifest per la millora del nostre capital humà i la sostenibilitat de les universitats públiques en un entorn global
PIMEC	PIM2012	Posicionament de PIMEC, petita i mitjana empresa de Catalunya en matèria de sistema universitari de Catalunya
Presidents dels consells socials de les universitats públiques catalanes	PRE2010	Propostes de model del sistema universitari català
Grup Parlamentari Socialista (Parlament de Catalunya)	PSC2013	Document del PSC en relació amb l'informe final de la ponència per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
Sans, R. - UGT	SAN2013	Document global que recull les aportacions de la Unió General de Treballadors
Salaburu, P.	SLB2007	La universidad en la encrucijada. Europa y EEUU
Salmi, Jamil	SLM2013	Formas exitosas de gobierno universitario en el mundo
Comisión de expertos internacionales de la Estrategia Univesidad 2015	TAR2011	Audacia para llegar lejos: universidades fuertes para la España del mañana
Universitat Autònoma de Barcelona	UAB2013	Declaració de la Universitat Autònoma de Barcelona
Comissió sobre la governança (Universitat de Barcelona)	UB2012	Informe de la Comissió sobre la governança
Claustre Universitari de la Universitat Politècnica de Catalunya	UPC2014	Acord núm. 7/2014 del Claustre Universitari de la UPC pel qual s'aprova la moció: "Sobre el govern de les universitats"

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

3

DOCUMENTS SELECCIONATS

Taula 3. Documents del tercer grup: altres documents

Autoria	Referència	Títol
Abogacía del Estado	ABO2013	Informe sobre el Documento-propuesta definitivo elaborado por la Comisión de Expertos para la Reforma del Sistema Universitario Español
ACUP	ACU2008b	Llibre Blanc de la universitat de Catalunya - resum executiu
Albert Corominas (EUiA), Eusebi Jarauta (ICV), Josep Ferrer (CCOO), Ramon Sans (UGT), Martí Obiols (CdE UPC)	EUI2013a	Declaració sobre el document "La millora de la governança universitària a Catalunya. Reptes, propostes i estratègies"
Albert Corominas (EUiA), Josep Ferrer (CCOO), Eusebi Jarauta (ICV), Ramon Sans (UGT)	EUI2013b	Posicionament en relació amb el treball de la Comissió per a l'estudi de la governança del sistema universitari de Catalunya
Grau - Basora	GRA2012a	La universidad pública de hoy: dimensión, eficacia y eficiencia
Samoilovich, D.	SAM2007	Escenarios de gobierno en las universidades europeas

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

4

Anàlisi dels canvis legislatius

La Ley Orgánica de Reforma Universitaria, LRU1983, és la llei universitària aprovada en el marc del procés constituent espanyol, i va ser vigent durant 18 anys. Introdueix els consells socials a les universitats públiques espanyoles, i els dota de les competències que actualment encara tenen. Així mateix, estableix un sistema d'òrgans col·legiats (Claustre Universitari i Junta de Govern) i unipersonals (directors, degans, rector) electius per la comunitat universitària. Al Claustre Universitari se li assigna, entre d'altres, la competència d'aprovar les línies generals d'actuació de la universitat.

La Ley Orgánica de Universidades, LOU2001, reforma alguns aspectes del sistema de govern de les universitats creat per la LRU. El més conegut és potser el fet que l'elecció del rector deixa de ser competència del Claustre Universitari i passa a fer-se per sufragi universal ponderat. Però un altre canvi substancial de la llei és que regula la composició del Consell de Govern (que fins aleshores les universitats eren lliures de fixar, d'acord amb la LRU1983), donant als rectors la possibilitat de nomenar-ne una part important dels membres, i introduint per primer cop la participació de tres membres del Consell Social. A més, aquesta llei transfereix al Consell de Govern les funcions de govern del Claustre Universitari¹, que passa a ser un òrgan estrictament consultiu.

La Llei d'Universitats de Catalunya, LUC2003, fixa la composició dels consells socials de les universitats públiques catalanes, tot mantenint-ne les proporcions preexistents de membres externs i interns a la universitat.

Finalment, la Ley Orgánica por la que se modifica la Ley Orgánica de Universidades, LOM2007, retrotrau algunes de les decisions de la LOU2001 i deixa més llibertat a les universitats per decidir alguns elements de la seva forma de govern. Concretament, dona a les universitats l'opció de triar entre una elecció de rector pel Claustre Universitari o per sufragi universal ponderat, redueix la presència de membres nomenats pel rector en el si del Consell de Govern, i deixa llibertat sobre la participació o no de membres del Consell Social en el Consell de Govern. Tanmateix, no retorna al Claustre Universitari les competències perdudes.

¹ La LRU li atribuïa la facultat de fixar les línies generals de la universitat (i la Junta de Govern era l'òrgan "ordinari" de govern).

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5

Elements per a l'anàlisi i comparació de les propostes

Aquesta secció té dues parts.

En la primera part es posen de manifest les coincidències i les diferències entre les propostes més significatives.

En la segona part s'alerta respecte de mancances metodològiques d'alguns dels argumentaris emprats per justificar el diagnòstic, la proposta o la connexió entre un i altra que s'han observat en els documents estudiats (i que sovint es reproduïen en documents connexos amb aquests, com ara articles o reportatges relatius a les propostes objecte d'aquest estudi).

5.1. COMPARACIÓ DE LES PROPOSTES MÉS SIGNIFICATIVES

Les propostes són variades i fins i tot contradictòries. De fet, alguns documents han nascut en el si d'una polèmica. Per exemple, ALZ2013 és, de fet, un vot particular de dos membres de la comissió que va fer la proposta MIR2013, i els documents CEU2013, COR2013, CIU2013, FER2013, GON2013, JAR2012, MAR2013 i PSC2013 són textos alternatius a GEN2012, generats arran la impossibilitat d'arribar a un acord en el si de la comissió de la que tots els autors formaven part.

En alguns casos, les discrepàncies que es posen de manifest arriben a tenir caràcter jurídic (sobre la constitucionalitat de les propostes en la discrepància ALZ2013-MIR2013, sobre el respecte a la Llei d'universitats de Catalunya en el cas GON2013-GEN2012).

A continuació fem una síntesi dels temes en discussió i de les diverses alternatives que es proposen.

Hi ha documents que no plantegen una proposta sobre els òrgans de govern i les seves funcions, sinó principis en què hauria d'inspirar-se. És el cas d'UAB2013, que vincula l'autonomia universitària a l'autogovern i a "la capacitat de la universitat d'organitzar les seves estructures de govern". I el de CEU2013, que reivindica el "valor afegit" de la "participació dels estudiants en els òrgans de govern i gestió" i defensa que es mantingui "el sistema democràtic de sufragi universal a les universitats".

En les propostes sobre el govern de les universitats s'hi constaten en primer lloc dos àmbits: el sistema universitari i les mateixes universitats.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.1****COMPARACIÓ DE LES
PROPOSTES MÉS
SIGNIFICATIVES**

Sobre el govern del sistema universitari. En relació amb el govern del sistema universitari, s'hi troben bàsicament tres posicions contraposades que exposem succintament tot seguit, aportant-hi algunes referències significatives en cada cas:

- El sistema s'ha de governar sense intervenció de l'Administració, sigui per què es diu així explícitament o bé perquè no si li assigna cap funció en el govern del sistema (MIR2013, TAR2011).
- El sistema ha de tenir en alguns aspectes, ja sigui legislatius, de regulació o de planificació, una presència significativa per part de l'Administració com a responsable de la planificació i organització del territori, i garant dels objectius socials de l'activitat de docència i recerca (COR2009, JAR2012, COR2013, FER2013, SAN2013).
- El sistema s'ha de governar atenent bàsicament les demandes o els criteris de les organitzacions empresarials i amb participació directa dels seus dirigents (PIM2011, PIM2012, EUR2013).

En alguns altres casos, la proposta sobre el govern del sistema no està prou especificada i és difícil d'encaixar en alguna de les tres posicions suaresmentades.

Les consideracions sobre el govern del sistema tenen un relleu especial en alguns documents. En primer lloc, a ACU2008a, que llança el concepte d'Universitat de Catalunya i el de Consell de la Universitat de Catalunya. A PIM2011 es recull la idea, que es presenta com una possibilitat de superar limitacions imposades per la legislació, i es concreta que la Universitat de Catalunya assumiria "la competència del govern de la Generalitat en aquest àmbit [pressupostari] i actuaria de fet com a Agència de Finançament de les Universitats." GEN2012 (i també GRA2013) inclou aquesta proposta d'agència autònoma de finançament, que és rebutjada explícitament a CIU2013 i EUI2013b.

També en aquest sentit, alguns (pocs) documents fan referència explícita a la qüestió de qui ha d'establir els criteris per a la admissió d'estudiants a les universitats. EUR2013 i GON2013 proposen donar llibertat total a cada universitat, mentre que COR2009 i JAR2012 opinen que ha de ser competència de l'Administració, a la qual correspon garantir la igualtat d'oportunitats en l'accés als estudis.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.1****COMPARACIÓ DE LES
PROPOSTES MÉS
SIGNIFICATIVES**

Sobre els òrgans de govern interns de les universitats. En relació amb els òrgans de govern de cada universitat, s'hi troben bàsicament dues posicions que desenvoluparem tot seguit, aportant-hi les referències més significatives en cada concepte exposat. Les dues posicions són:

- Òrgan de govern únic.
- Dos òrgans de govern: de caràcter intern (acadèmic) i de caràcter extern (societat).

El model d'òrgan de govern únic (que en molts casos s'anomena "de Patronat") proposa la creació d'un únic òrgan de govern de composició reduïda i format per persones "compromeses, implicades i rellevants, procedents tant de l'acadèmia com de la societat" (GEN2012). A aquest Patronat se li assignen les funcions de fixar l'estratègia de la universitat, aprovar els pressupostos, fer-ne l'avaluació i la rendició de comptes i designar el rector o rectora de la universitat. A més d'aquest Patronat, s'afegeix en alguns casos un òrgan executiu i en la gran majoria un altre òrgan de consulta i participació (similar a l'actual Claustre Universitari). En general, la formulació d'aquest model s'acompanya d'una estructura jerarquitzada de presa de decisions i de designació de les persones responsables de les unitats estructurals i acadèmiques.

La proporció de membres externs i interns en aquest òrgan únic és variable. Quant a qui elegeix o designa els membres, les dues variants bàsiques són:

- Elecció per part de la universitat, exclusivament (GON2013).
- Elecció mixta (universitat o entitats externes, en proporcions variables que poden arribar al cent per cent d'elecció o designació externa (PAS 2001, CIR2007, ACU2008a, MFC2010, PRE2010, PIM2011, TAR2011, GEN2012, GRA2012b, PIM2012, UB2012, ERC2013, EUR2013, MIR2013, GRA2013, PSC2013). Una diferència significativa es si l'òrgan extern que designa o elegeix una part o la totalitat dels membres de l'òrgan és l'Administració (comunitat autònoma, com en el cas de GEN2012 i de MIR2013) o bé les organitzacions empresarials (PIM2011, PIM2012).
- Majoria de la mateixa universitat (ALZ2013).

Les propostes favorables a l'existència de dos òrgans de govern diferenciats preconitzen l'existència, d'una banda, d'un òrgan d'interrelació entre la universitat i la societat amb composició majoritàriament externa i que assumeixi competències de tipus econòmic (pressupost) i laboral (regulació de les funcions i obligacions del personal al servei de la universitat) i de l'altra, d'un òrgan intern amb majoria del personal docent i investigador (BRI2000, COR2009, COR2013, FER2013, JAR2012, ALZ2013, MAR2013) amb com-

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.1****COMPARACIÓ DE LES
PROPOSTES MÉS
SIGNIFICATIVES**

petència sobre les qüestions de caràcter acadèmic (docència i recerca). En particular COR2009, COR2013 i MAR2013 i UPC2014 emfatitzen la conveniència de modificar la composició i el procediment de nomenament, i reforçar les competències dels consells socials per tal que exerceixin eficaçment les funcions que corresponen a òrgans majoritàriament externs, tot recollint els punts de vista i les sensibilitats presents a la societat.

Sobre l'elecció de rector o rectora. Sobre l'elecció del rector o rectora i el seu perfil, les propostes s'articulen al voltant de les tres opcions següents:

- Quant a l'elecció o nomenament, hi ha posicions a favor que correspongui a la comunitat universitària (ACU2008a, CEU2013, i tots els textos partidaris de mantenir sistemes de govern participatius, com ara COR2013 i FER2013) i a favor que correspongui al Patronat o al Consell Social (PAS2001, CIR2007, GEN2012, ALZ2013, ERC2013), així com també propostes híbrides de nomenament per un òrgan i ratificació per un altre (PSC2013).
- Uns documents s'inclinen perquè el rector o rectora tingui un perfil no acadèmic (PIM2012, MIR2013). D'altres, clarament per un d'acadèmic (ACU2008, CEU2013, GRA2013). I molts no especifiquen opinió sobre el perfil, sigui per omissió, sigui perquè està implícit en la seva aposta perquè sigui un càrrec electe entre el professorat de la universitat.
- A més, i amb independència de les posicions sobre els dos punts anteriors, alguns textos proposen explícitament que el rector o rectora sigui extern a la universitat (TAR2011), no sigui necessàriament un membre originari de la universitat (GRA2013) o pugui ser captat a l'estranger (GEN2012).

Sobre l'elecció de deganes, degans, directores i directors. Existeixen dues postures clarament diferenciades pel que fa a la forma d'elegir les deganes i els degans, les directores i els directors de les facultats, les escoles, els departaments i els instituts universitaris. BRI2000, CEU2013, COR2013 i FER2013 aposten per l'elecció (ponderada) per part de la comunitat universitària. ACU2008a, PIM2011, ALZ2013, EUR2013 i MIR2013 proposen que siguin designats pel rector o rectora. Altres documents no es pronuncien al respecte.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.2****SOBRE LA
JUSTIFICACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.2. SOBRE LA JUSTIFICACIÓ DE LES PROPOSTES**

Tal com es posa de manifest a l'apartat anterior, els documents analitzats contenen propostes diferents i sovint contraposades¹. Convé estudiar també les argumentacions amb què es justifiquen o es fonamenten.

Alguns textos són molt clars quant als criteris que sustenten les seves propostes. En general, tenen a veure amb la concepció de la universitat i els seus objectius. En aquest sentit destaquen, com a prototips de dues posicions clarament antagòniques, CIR2007 i CEU2013.

Així mateix, resulten explícits quant a la seva motivació el textos que justifiquen la necessitat de canviar el sistema de govern de les universitats com a pas previ a qualsevol altre canvi que es preveu que pugui tenir l'oposició del professorat o, més en general, de la comunitat universitària, com en el cas de PIM2012.

Es constata una evolució en el temps d'alguns dels arguments més estesos a favor de les propostes de canviar significativament i amb urgència el sistema actual de govern universitari:

- Partien inicialment d'una valoració molt negativa de les universitats públiques, basada sovint en llur manca de presència en els rànquings més coneguts i compartida per alguns rectors. En torn a l'any 2011 tenen lloc iniciatives diverses (com ara la publicació d'ACU2011) en què es reivindica, amb arguments i dades, la tasca de les universitats públiques. Sembla raonable pensar que aquestes iniciatives són la causa que les valoracions negatives esmentades hagin anat perdent pes i que ara es digui sovint que les universitats fan raonablement bé la tasca que els correspon però que ha arribat el moment que facin un salt endavant (com a GEN2012) o bé que la recerca que duen a terme (de la qual ja no es posa en qüestió la quantitat ni el reconeixement internacional) és socialment inútil i caldria que generés més patents i, en general, més transferència i innovació (MIR2013).
- Així mateix, ha perdut presència la descripció com a assembleari (CIR2007) o semiassembleari (PIM2011) del sistema actual de govern de les universitats o d'algun dels seus aspectes.
- En aquest context, també s'observa una insistència creixent en l'argument que la clau de l'excel·lència és la màxima autonomia i la identificació de l'autonomia amb el reforçament de l'òrgan de govern (ACU2008a²,

¹ Tanmateix, propostes divergents poden coincidir parcialment en el diagnòstic. Per exemple, en el fet que en algunes decisions els col·lectius universitaris són alhora part interessada i decisòria (COR2009, MIR2013).

² "La primera [tendència] és el reforç de l'autonomia de cada universitat, que concentra les decisions més significatives en un Consell de Direcció amb majoria clara de representants externs, i un rector o president

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.2****SOBRE LA
JUSTIFICACIÓ DE
LES PROPOSTES**

GEN2012, SLM2013, EUR2013³) i amb la reducció de la participació pública en el finançament (EUR2013⁴).

- Constatem també una disminució relativa de la importància donada al llarg del temps a la qüestió de la forma d'elecció del rector o rectora i les seves característiques (persona del món acadèmic o externa a la acadèmia), a favor de posar en primer terme la composició, les funcions i la forma de designar els membres de l'òrgan u òrgans de govern.

Finalment, volem cridar l'atenció sobre algunes de les mancances de caràcter metodològic observades en alguns dels documents. Enumerem les més destacades a continuació, tot afegint-hi algunes referències que no pretenen ser exhaustives i s'han de prendre tan sols a títol d'exemple significatiu.

- No considerar explícitament el govern del sistema universitari públic. És a dir, del sistema que formen les universitats públiques i als objectius del qual cada una contribueix amb la seva activitat. En alguns casos aquesta mancança, que contribueix a minimitzar el paper de l'Administració pública, pot ser deguda al fet que la proposta versa exclusivament sobre el govern de cada universitat, perquè aquest i no un altre és l'objectiu que s'han proposat les persones que l'han formulada, i no sobre el del sistema. En altres, que advoquen explícitament per la desregulació i la maximització de l'autonomia en totes les seves dimensions, es pot deduir que les persones que les han formulades creuen que, en aquest marc, l'optimització del sistema s'assoleix a partir de l'actuació de cada universitat i la competència entre totes elles; aquesta orientació pot coexistir amb la de proposar un govern universitari centralitzat i jeràrquic i fins i tot amb la de fixar totes les característiques importants de l'òrgan de govern, com ara les funcions i el nombre de membres i llur procedència. En aquest sentit, vegeu com a exemple la crítica de GON2013 a GEN2012.
- Manca de diagnòstic o de justificació suficient del diagnòstic.
 - El diagnòstic es dona per fet i es descriu molt somerament sense justificar-lo o amb una justificació molt genèrica (per exemple, GEN2012).
 - Es donen com a evidents valoracions discutibles o equivocades. Per exemple: a Espanya hi un nombre excessiu d'universitats si el comparem amb el de països de nivells econòmic i cultural similars. O bé es fa una proposta que parteix, implícitament, d'un supòsit que no correspon a la realitat: el Claustre ha de ser un òrgan representatiu

nomenat per aquest Consell.”

3 “Desenvolupar l'autonomia universitària en els termes següents: Un consell de govern reduït amb representants no directament vinculats a la universitat i amb competències per designar el rector i aprovar les línies estratègiques i el pressupost [...]”.

4 “També s'entén com a major autonomia més percentatge dels ingressos obtinguts al marge dels recursos públics i més percentatge provinent de recursos competius per a la investigació.”

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

5

ELEMENTS PER A L'ANÀLISI I COMPARACIÓ DE LES PROPOSTES

5.2

SOBRE LA JUSTIFICACIÓ DE LES PROPOSTES

i consultiu i no ha de tenir funcions de govern (com així és des de la LOU, de 2001)⁵; és el cas de PIM2011 i MIR2013.

- Es presenta com a general un possible fet particular o que potser passa en alguna part d'alguna universitat, però no en totes ni en la immensa majoria. Per exemple, en un dels documents consultats es diu que “pel que fa a les estructures de govern, quan hi ha eleccions, aquestes deixen els departaments completament paralitzats fins a la finalització de tot el procés.”⁶
- Es treuen, sense justificar-ho, conseqüències de fets certs. Per exemple: les universitats públiques no apareixen en unes posicions determinades d'uns rànquings especificats, ergo cal canviar-ne el sistema de govern. O bé: com que cal millorar, cal canviar el sistema de govern (GEN2012, MIR2013).
- Considerar com a causa principal de totes les deficiències de les universitats públiques el sistema de govern, preterint o relegant altres factors, com ara el finançament (PAS2001, TAR2011, MIR2013, SLM2013).
- Després d'indicar, amb més o menys detall o profunditat, els problemes que cal resoldre i formular una proposta de sistema de govern, no justificar que la proposta resoldria els problemes diagnosticats (des de PAS2001 a MIR2013).
- Considerar que no és bo que un càrrec sigui electe (el rector o rectora, per exemple) perquè depèn de l'electorat o que tingui un mandat limitat perquè això posa en perill la continuïtat de l'estratègia i no analitzar les implicacions d'aquest tipus de raonament en altres esferes institucionals (CIR2007, MFC2010).
- Enunciar unes tendències de reforma, de vegades justificades únicament amb uns pocs exemples, i proposar que les universitats espanyoles s'hi adaptin sense analitzar si la tendència és bona o dolenta, si la reforma ha donat resultats positius o si la reforma, potser vàlida en un altre context, és viable en el nostre (ACU2008a, MFC2010, EUR2013).
- Comparar les universitats públiques espanyoles en conjunt amb les millors universitats de sistemes diferents i molt més heterogenis que el nostre, perquè hi ha una diferenciació molt acusada entre unes relativament poques universitats d'alt nivell, sovint molt elitistes, i una massa d'universitats normals, mediocres o molt dolentes (SLB2007).

5 És notable que la gran majoria de propostes no facin referència (i que les que s'hi refereixen només ho facin implícitament) a quin òrgan atribuirien la importantíssima funció de proposar els estatuts de la universitat perquè els aprovi el govern de la comunitat autònoma, que actualment correspon al Claustre (una excepció és ALZ2013, que, a més atribueix al Claustre la funció d'elegir els membres del *Consejo de Universidad*).

6 Societat d'estudis econòmics (2014) *El sistema educatiu a Catalunya. Recuperar el prestigi social*. Foment del Treball Nacional.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

5**ELEMENTS PER
A L'ANÀLISI I
COMPARACIÓ DE
LES PROPOSTES****5.2****SOBRE LA
JUSTIFICACIÓ DE
LES PROPOSTES**

- Prendre com a model una entitat de naturalesa completament diferent de la de les universitats públiques i treure'n conclusions sobre el govern universitari. Un exemple extraordinari es troba en un document (TAR2011) en el qual es planteja com seria un club de futbol concret, universalment considerat aleshores com el millor del món, si els jugadors fossin funcionaris, no tingués llibertat per fixar-ne la retribució i el govern li imposés l'estratègia, sense parar esment en el fet que la mateixa llibertat de què gaudeix el club-model la tenen tots els altres clubs de futbol, inclosos els de categories regionals.
- Considerar que l'avaluació ex post sempre és millor que l'avaluació ex ante, sense tenir en consideració les conseqüències negatives –com ara les conseqüències per a les persones afectades per l'avaluació negativa ex post d'uns estudis, per exemple– (ERC2013, GRA2013).
- Ús de bibliografies pobres i esbiaixades.

Una consideració a part mereix el recurs a les denominades comissions d'experts, cada vegada més freqüent en aquest i en altres àmbits. Aquestes comissions poden classificar-se en ad hoc i permanents. Les primeres són nomenades per la persona titular d'una institució (ministeri, conselleria...) perquè emetin un informe sobre un tema específic i amb un termini fixat. Les que denominem permanents són col·lectius més o menys nombrosos i de composició no necessàriament estable que actuen en el si d'una entitat i als quals la persona titular d'una institució (ministeri, conselleria...) reconeix com a experts. Normalment, la persona que fa l'encàrrec a una comissió d'experts, i que assumirà o no en tot o en part les propostes que aquesta li formuli, elegeix el col·lectiu o designa les persones que creu convenientes, amb la qual cosa en condiciona el resultat. Alhora, en qualificar d'expertes les persones designades, aquestes tendeixen a ser vistes per l'opinió pública com les posseïdores en exclusiva de l'expertesa i això atorga credibilitat a les seves propostes. Sobretot, el fet d'encomanar un informe a una denominada comissió d'experts propicia que l'assumpte de què es tracta es vegi com una qüestió tècnica i no com una qüestió política.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

6

Conclusions

En aquest estudi s'han recopilat i resumit els documents de públic accés que s'han considerat rellevants en relació amb la presentació o crítica de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i Espanya.

Una primera constatació és que, després d'un període de 18 anys d'estabilitat (1983-2001) recentment s'han produït dos canvis legislatius, el 2001 i el 2007, que han modificat el sistema de govern de les universitats en diversos aspectes: competències del Claustre Universitari, forma d'elecció del rector o rectora, competències i composició del Consell de Govern, participació al Consell de Govern de membres externs a la universitat.

Quant als documents d'anàlisi i proposició, de l'estudi es desprèn que, si bé existeix un nombrós corpus de documents que, en una mida o altra, abasten la qüestió del govern del sistema universitari i del govern intern de les universitats, no existeix un diagnòstic comú sobre quins aspectes del funcionament actual del sistema universitari convé millorar a través d'un canvi en el sistema de govern. I, com és lògic, tampoc no existeixen unes propostes de canvi comunes o que, al menys, hagin generat un mínim nivell de consens. Al contrari, les diverses propostes analitzades apunten en molts casos en direccions ben oposades.

Tot i que alertem sobre la manca de rigor metodològic en la justificació de les propostes d'alguns dels documents analitzats, el conjunt dels documents conté arguments a favor d'unes i altres.

Constatem que una bona part de les discrepàncies venen condicionades per visions diferents -explícites o implícites en els documents, segons els casos- sobre el paper de la universitat a la nostra societat. De fet, la major part dels documents fan èmfasi en la relació entre el sistema de govern universitari i el model d'universitat desitjat.

Així, doncs, -i sobre això sí que sembla haver-hi consens- la qüestió del govern del sistema universitari i el govern intern de les universitats està en relació amb els objectius i el paper social de la universitat. En conseqüència, encoratgem tota la societat a fer-se una opinió pròpia sobre la qüestió a partir de la lectura crítica dels documents.

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

Documentació annexa a aquest estudi

Textos complets i fitxes descriptives dels documents:

<http://www.observatoriuniversitari.org/blog/media-tags/propostes-govern/>

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ACU2008a**

TÍTOL: LLIBRE BLANC DE LA UNIVERSITAT DE CATALUNYA

AUTORIA: ACUP (ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES)

ANY: 2008

REFERÈNCIA: ACU2008a

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

En els darrers 20 anys les universitats han canviat molt, però “sense canvis significatius a les estructures i a l'organització del govern de les universitats.”

“durant els anys noranta, [...] canvis de legislació de la majoria de països europeus, que reformaren el sistema de governança reforçant l'autoritat executiva i l'autonomia institucional, temperada per un sistema extern de rendició de comptes i de control de la qualitat amb agències i organismes d'avaluació externs i independents”

“La primera [tendència] és el reforç de l'autonomia de cada universitat, que concentra les decisions més significatives en un Consell de Direcció amb majoria clara de representants externs, i un rector o president nomenat per aquest Consell.”

“Una altra tendència [...] és la reducció de la col·legialitat en les instàncies de govern universitari i la reducció del pes de les lògiques internes, acompanyat d'una major presència i autoritat dels representants de la societat, entesa com a font de finançament de les universitats.”

“les actuals dificultats de governança, fruit de l'acumulació de successives reformes parcials que no han estat capaces d'adaptar-se en profunditat als canvis de context de la Universitat i que, per contra, han convertit la complexitat en complicació.”

PROPOSTA

“Un model àmpliament estès arreu del món confia la responsabilitat econòmicofinancera (elaboració i aprovació de pressupostos, control de la gestió econòmica), les relacions amb els agents socials i el nomenament i remoció de la màxima autoritat acadèmica a un board o Consell Directiu integrat per membres que, proposats per diferents institucions socialment representatives, incloent la mateixa Universitat, són nomenats pel govern. Aquest Consell Directiu sol comptar amb una figura que n'assumeix la responsabilitat executiva.

Seria desitjable que la universitat pública catalana tendís cap a un model d'aquest tipus. De fet, el govern de la UOC ja presenta algunes d'aquestes característiques.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ACU2008a**

“L’actual marc legislatiu no preveu la possibilitat d’un sistema de govern d’aquest tipus. Caldrà que ho faci en el futur. Mentrestant, i a fi de transitar cap a aquest desitjable format, caldria adoptar totes aquelles mesures legalment possibles que facilitin al màxim la governança, que simplifiquin tant com sigui possible el complicat sistema actual i que propiciïn l’adveniment d’una legislació més adequada. Es tracta de que una apropiada enginyeria de procés permeti assolir l’objectiu final perseguit, sense comprometre la gestió del present i, fins i tot, millorant-la.”

“L’equip directiu de les universitats ha d’incloure el rector, un nombre reduït de vicerectors, el gerent, els degans i els directors de facultat-escola, designats pel propi rector amb la participació de la pròpia comunitat acadèmica. Cal reforçar el rol dels Consells Socials, amb un president professional amb dedicació completa i una mínima estructura tècnica altament qualificada.”

“De les dues opcions per a l’elecció del rector que estableix la legislativa espanyola actual, es proposa utilitzar el sufragi universal.”

“Formar un Consell de les universitats públiques catalanes amb un grup reduït de persones de prestigi científic, tècnic i social, presidit pel president de la Generalitat. Aquest Consell faria política de sistema i funcionaria com a lligam estratègic entre la política governamental, l’ACUP-Universitat de Catalunya i cadascuna de les universitats.”

“Desenvolupar eines i instruments específics que facilitin la coordinació, coherència, economies d’escala i sinergies de les universitats públiques, en el marc de la Universitat de Catalunya.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ACU2011**

TÍTOL: IMPACTES DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES A LA SOCIETAT

AUTORIA: ACUP (ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES)

ANY: 2011

REFERÈNCIA: ACU2011

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Per tal d’orientar les universitats en aquesta direcció, ha pres rellevància en l’agenda dels decisors de les institucions universitàries europees, establir com a línies d’actuació prioritàries la promoció de processos de millora de la governança i una gestió eficaç i capaç de rendir comptes.”

“Aquests processos tenen implicacions directes en els sistemes d’educació superior en termes de qualitat, accés, diversitat, finançament, recerca científica i producció de coneixement, però també tenen a veure, com s’ha apuntat, amb processos de governança, reforma i major transparència, entre d’altres.”

PROPOSTA

“Dur a terme una reforma de la governança de les universitats perquè sigui més fàcil i flexible per a aquestes prendre mesures per comprometre’s amb el sistema regional d’innovació.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ALZ2013**

TÍTOL: ADDENDA DE LOS PROFESORES ÓSCAR ALZAGA VILLAAMIL Y MARIOLA URREA CORRES A LOS CAPÍTULOS I Y III DEL INFORME DENOMINADO “PROPUESTAS PARA LA REFORMA Y MEJORA DE LA CALIDAD Y EFICIENCIA DEL SISTEMA UNIVERSITARIO ESPAÑOL”

AUTORIA: ÓSCAR ALZAGA i MARIOLA URREA

ANY: 2013

REFERÈNCIA: ALZ2013

DESCRIPCIÓ

Es tracta del posicionament dels autors en discrepància amb la resta de membres de la comissió autora del document MIR2013.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“los tiempos demandan adaptaciones en cuya definición debemos seguir participando los universitarios.”

“La toma en consideración de la doctrina de nuestro Tribunal Constitucional nos conduce a tener que concluir que, en nuestro criterio, tanto la llamada ‘Universidad de Patronato’, propuesta en el antes referido informe elaborado por una Ponencia para la Generalitat de Cataluña, como la denominable “Universidad de Consejo”, defendida en este informe, pueden contener elementos que inviten a ser declarados inconstitucionales por considerar el TC, en su caso y día, que pueden conllevar una injerencia de las Comunidades Autónomas en el contenido esencial de la autonomía de las Universidades”

PROPOSTA

El Claustre, “concebido como un órgano de representación de la comunidad universitaria y muy especialmente de sus docentes” (“se mantendrá la representación de los estudiantes y el PAS, debidamente aminoradas”) de composició “sensiblemente más reducida que la actual”. Elegiria, entre els membres qualificats per a ser-ho (professors funcionaris qualificats teòricament o pràctica per a la gestió d’entitats públiques o privades de dimensió considerable), els membres del “Consejo de la Universidad”, aprovaria els Estatuts, deliberaria i aprovaria propostes.”

El Consejo de la Universidad, format per un nombre reduït de membres, elegiria el rector (entre els seus membres, per majoria simple o per majoria de dos terços entre acadèmics externs després d’una convocatòria pública).

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ALZ2013**

Aconsellen “estudiar la posibilidad de que el Rector pueda nombrar a los Decanos de las Facultades y a los Directores de Escuelas”.

El Consell Social tindria una composició similar a l'actual, amb un nombre menor de membres, i tindria competències, entre d'altres, pel que fa a l'aprovació del pressupost.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**BRI2000****TÍTOL:** INFORME UNIVERSIDAD 2000**AUTORIA:** JOSEP M. BRICALL ET. AL.**ANY:** 2000**REFERÈNCIA:** BRI2000**DESCRIPCIÓ**

També conegut com *Informe Bricall*.

Responsable: Josep. M. Bricall

Col·laboració: Ezequiel Baró, Josep M. Bricall, Julio Feroso, Ramón Lapiedra, Francisco Michavila, Esteve Oroval, Miguel Ángel Quintanilla, Toni Rivero, Josep Roig, María Jesús San Segundo, Francesc Solà i Fernando Tejerina.

Comissió assessora: Julio Feroso, Ramón Lapiedra, Francisco Michavila, Miguel Ángel Quintanilla, Rafael Pérez Álvarez-Osorio, Juan Rojo i Fernando Tejerina.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Autonomía y responsabilidad social

- La noción de autonomía universitaria es confusa.
- En la actualidad, la noción de autonomía universitaria se puede caracterizar en los siguientes términos:

La autonomía es una característica de la institución universitaria, no de los miembros pertenecientes a la misma.

La autonomía es una forma de organización de la Universidad que tiene una triple dimensión: la financiera, la de gestión y la académica.”

“Las universidades europeas gozan de más autonomía de gestión interna y de una cierta autonomía académica y financiera; en cambio, están más condicionadas por los gobiernos en las cuestiones relativas a la selección de personal y a la selección de los estudiantes.

El carácter público del servicio que prestan las universidades explica que la creciente autonomía de que gozan las universidades actualmente haya ido acompañada de una cada vez mayor demanda de responsabilidad social a las universidades.

Por un lado, que la organización universitaria sea capaz de suministrar información objetiva y, por otro, que el mecanismo de gobierno de la misma permita una labor de control y seguimiento.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**BRI2000****“Gobierno interno**

El gobierno interno de las universidades puede tomar diferentes formas. Una primera forma de organización tradicional es la denominada forma colegial de gobierno universitario.

Una segunda forma corresponde a la llamada forma profesional de gobierno.

La forma colegial ofrece ventajas en la medida en que facilita un elevado nivel de consenso interno y garantiza una gran autonomía en el plano académico. En cambio, dificulta la gestión de la institución en diversos aspectos. La forma de organización profesional puede evitar estas dificultades, pero con la misma también se corren ciertos riesgos.

En la práctica, los sistemas universitarios tienen ciertos componentes esenciales de gestión colegial, pero al mismo tiempo, se está produciendo un claro desplazamiento hacia la adopción de sistemas más profesionalizados.”

PROPOSTA**“Estructura de gobierno**

El déficit de eficiencia en la gestión proviene fundamentalmente de la intrincada red de órganos colegiados, de las limitaciones que los sistemas de elección y control imponen a los órganos unipersonales, y de la complejidad de los procedimientos de participación en la toma de decisiones.”

“La estructura de gobierno debería orientarse claramente hacia un modelo más profesional, que potenciase la flexibilidad y la eficacia en la gestión y facilitase la rendición de cuentas a la sociedad.”

“Se sugiere, en primer lugar, mantener como autoridad máxima de la Universidad la figura del Rector. La Junta o Consejo de Gobierno sería el órgano máximo de gobierno de la Universidad. De ella formarían parte, además del Rector, el Presidente del Consejo Social y el Gerente y un número reducido de miembros, más de la mitad deberían ser representantes de la comunidad universitaria, elegidos por el Claustro, y el resto de personas de comprobada capacidad de gestión y representación social, elegidas por el Consejo Social.”

“El tamaño del Claustro debería reducirse para hacerlo más operativo. El presidente del Consejo Social podría ser nombrado directamente por el Gobierno de la Comunidad Autónoma correspondiente.”

“El Rector podría nombrar un equipo de carácter ejecutivo. Además de estos órganos de gobierno es preciso articular todo un sistema de administración descentralizada. El equilibrio podría conseguirse, por ejemplo, haciendo que los responsables de procesos orientados directamente a prestar servicios “hacia el exterior” dependieran de la Junta de Gobierno mientras los responsables de procesos más orientados “hacia dentro” fueran elegidos por los consejos correspondientes.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**CEU2013**

TÍTOL: LA MILLORA DE LA GOVERNANÇA UNIVERSITÀRIA A CATALUNYA. APORTACIONS DEL CONSELL DE L'ESTUDIANTAT DE LES UNIVERSITATS CATALANES A L'INFORME DE LA PONÈNCIA

AUTORIA: CONSELL DE L'ESTUDIANTAT DE LES UNIVERSITATS CATALANES (CEUCAT)

ANY: 2013

REFERÈNCIA: CEU2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“les universitats han d'esdevenir un referent social en formació en valors i comportament ètic. És per això que la democràcia és i ha de continuar sent un valor fonamental, que lluny d'ésser restringit, el que necessita és un impuls que permeti al mateix temps una millora de la participació i la implicació dels agents de la comunitat universitària en el bon funcionament de la institució”¹

“la participació dels estudiants en òrgans de govern i gestió [...] aporten un important valor afegit”

PROPOSTA

- “Mantenir el sistema democràtic de sufragi universal a les universitats.
- Optimitzar els òrgans de govern, evitant duplicitats, sense que es perjudiqui la representativitat dels col·lectius universitaris.
- Mantenir l'estudiantat i PAS dins dels òrgans de govern [...].
- Mantenir l'estructura i competències del Claustre.
- Enfortir òrgans com els Consells d'Estudiants que actuïn d'interlocutors amb els òrgans de govern i permetin una major participació de l'estudiantat a la presa de decisions.
- Garantir un sistema de govern transparent i un retiment de comptes que exigeixi responsabilitats.
- Enfortir les estructures suprauniversitàries de coordinació i cooperació.”

¹ El subratllat és a l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**CIR2007****TÍTOL:** UNA UNIVERSIDAD AL SERVICIO DE LA SOCIEDAD**AUTORIA:** CÍRCULO DE EMPRESARIOS**ANY:** 2007**REFERÈNCIA:** CIR2007**ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ**

“No se trata de insertar la Universidad en el marco del Estado del Bienestar, tendencia que de algún modo ha estado presente en nuestra historia reciente; **sino de integrar a la Universidad de manera más decidida en el tejido económico y productivo**¹, fomentando la excelencia a través de la competencia.”

“el sistema de gobierno de las Universidades españolas se apoya en mecanismos de elección en los que participan todos los estamentos universitarios, lo que implica que los rectores ven condicionadas sus decisiones por los grupos que les han apoyado (con intereses, en ocasiones, ajenos a los estrictamente académicos).”

PROPOSTA

“es preciso avanzar hacia un sistema más similar al anglosajón, con un rector elegido por el Consejo Social, que asuma responsabilidades de gobierno (como el verdadero Consejero Delegado de la Universidad) y que le informe de la implantación de la estrategia previamente decidida por dicho órgano de gobierno.

En todo caso, dadas las evidentes resistencias al cambio en los mecanismos de elección de los órganos de gobierno universitarios, cabría ir introduciendo medidas que mejoren la gestión. **Podrían así aplicarse principios de buen gobierno** que la Administración predica para el sector privado. **En una primera fase**, el rector seguiría siendo elegido por los estamentos universitarios, pero debería acordar la estrategia con el Consejo Social y responder ante éste de su correcto desarrollo. Por su parte, el Consejo Social empezaría a actuar de una manera más similar a la de un consejo de administración, con una composición (diversidad de perfiles, con participación de académicos pero también personas del mundo empresarial y de otros sectores de la sociedad) y mecanismo de funcionamiento que respondan también a los principios de buen gobierno.

Más a medio plazo, cuando los Consejos Sociales cumplan plenamente una función más cercana al consejo de administración, tendrán la facultad de nombrar al Rector que asumirá las responsabilidad del gobierno actuando así como Consejero Delegado de la Universidad.”

¹ Les negretes són a l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**CIU2013**

TÍTOL: POSICIONAMENT DE CIU SOBRE L'INFORME DE LA PONÈNCIA

AUTORIA: CONVERGÈNCIA I UNIÓ

ANY: 2013

REFERÈNCIA: CIU2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Hom considera que el treball fet per la Ponència ha estat molt positiu, atès que el document elaborat és un bon document de referència, ben treballat i documentat, i que parteix d’una anàlisi correcta dels aspectes de la governança universitària que val la pena millorar.”

“Hi ha un acord general amb les consideracions i propostes de la Ponència. Trobem molt suggerents les idees sobre la Universitat de Patronat, el Consell Executiu i el Senat, i els processos d’elecció del rector.”

PROPOSTA

“Hom discrepa amb la necessitat apuntada per la Ponència de crear una agència autònoma de finançament.”

“Pel que fa al finançament, creiem que caldria atribuir també més importància tant als ingressos que les universitats poden obtenir per les seves recerques de qualitat i la transferència efectiva de coneixement, com a les estratègies d’estalvi per la via del consorci de serveis i de la cooperació interuniversitària. Caldria també fer una especial referència a les contribucions del mecenatge.”

“En aquest cas, d’acord amb el que declara la Ponència sobre la creació de consells consultius externs, es proposa dotar les universitats de la figura del Scientific Advisory Board (SAB), compost per científics externs d’inqüestionable prestigi que prestin assessorament al Patronat de la Universitat en matèria de Recerca.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**COR2009**

TÍTOL: SOBRE EL GOBIERNO DE LAS UNIVERSIDADES PÚBLICAS

AUTORIA: ALBERT COROMINAS, SERGI FILLET, ANTONI RAS, VERA SACRISTÁN

ANY: 2009

REFERÈNCIA: COR2009

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Las universidades públicas españolas han mostrado una gran capacidad para adaptarse al incremento en el número de estudiantes [...]; han diversificado la actividad docente y han renovado los métodos de enseñanza, han asumido decididamente el doctorado y la investigación [...], han intensificado la relación con algunos sectores de la sociedad [...] y han mejorado la eficiencia en el uso de los medios de que disponen.”

Tanmateix “hay aspectos insatisfactorios en el funcionamiento actual de las universidades públicas cuya relación con la forma de gobierno es inmediata:

- Planificación deficiente, tanto por lo que respecta a la ubicación geográfica de las facultades y escuelas, y a la distribución de las carreras universitarias entre ellas, como al personal y a la utilización de infraestructuras e instalaciones.
- Proliferación de títulos [...].
- Planes de estudios elaborados, en muchos casos, sobreponiendo los intereses corporativos del profesorado a los objetivos del título correspondiente.
- Procedimientos que no garantizan la distribución adecuada de los recursos destinados al personal ni la apropiada selección del personal docente e investigador y no facilitan la movilidad ni favorecen la innovación.
- Falta de estrategias propiamente dichas, es decir, a largo plazo.
- Dificultad para la integración de facultades, escuelas y departamentos en un proyecto común.
- Evaluaciones internas, de personas y de unidades, poco comprometidas [...].
- Consejos sociales que no ejercen plena ni eficazmente las competencias que les atribuyen las leyes y los estatutos.
- Ineficiencia en el uso de recursos.
- Generación de déficit en la elaboración del presupuesto o en su ejecución.”

COM S'HA DE GOVERNAR LA UNIVERSITAT?

Un estudi de propostes sobre el govern de les universitats públiques a Catalunya i a Espanya (1983-2014)

ANNEXOS

COR2009

“El hecho de que algunos órganos puedan decidir sobre cuestiones que afectan a las condiciones de trabajo y al estatus de las personas que los componen o de los colectivos que los eligen no conduce necesariamente a que las decisiones sean las mejores para la institución [...]. Es, indudablemente, un punto clave en el debate: éste es uno de los problemas principales del sistema actual de gobierno de las universidades públicas españolas y no su falsamente supuesto carácter asambleario.”

PROPOSTA

“considerar, por una parte, los agentes de la toma de decisiones y, por otra, la naturaleza de las decisiones.

	Órgano	Decisiones
No universidad	Administración pública	Magnitud de los recursos públicos Compromisos de recursos a medio y largo plazo Repercusiones en la estructura territorial
Universidad	Patronato	Decisiones no pertinentes para autogobierno
	Órganos de la comunidad	Decisiones académicas y otras

- [...] acceso a los estudios de grado [...] regulado por los poderes públicos.
- grados y los másteres universitarios con atribuciones profesionales, [...] regulación y una supervisión relativamente fuertes por parte de la administración; [...] másteres universitarios sin atribuciones profesionales y [...] doctorado, [...] la iniciativa y la supervisión deberían corresponder fundamentalmente a las universidades [...].
- [...] ha de ser la universidad y el personal docente quien decida sobre los métodos docentes y los procedimientos de evaluación.
- [...] los grupos de investigación y el personal docente e investigador han de tener la posibilidad de decidir los temas y las orientaciones de sus actividades investigadoras.
- El coste total de la plantilla y su financiación deberían ser establecido y asegurada, respectivamente, por la administración pública, en tanto que la distribución del presupuesto correspondiente debería ser competencia del Patronato, con la autorización previa de la administración pública en aquellas decisiones que impliquen un compromiso plurianual de incremento del gasto.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**COR2009**

- Deberían corresponder, asimismo, al Patronato la negociación con los órganos de representación sindical de las condiciones específicas de trabajo, en el marco de las establecidas con carácter general en disposiciones o acuerdos de ámbito superior..
- la responsabilidad de asegurar el cumplimiento riguroso de las normas de gestión presupuestaria debería corresponder al Patronato, bajo la supervisión de los tribunales de cuentas de la administración correspondiente.
- [...] profesionalizar realmente la gerencia].”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**COR2013**

TÍTOL: REFLEXIONS I PROPOSTES PER A LA MILLORA DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

AUTORIA: ALBERT COROMINAS I EUSEBI JARAUTA (MEMBRES DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ D'EUJA I ICV)

ANY: 2013

REFERÈNCIA: COR2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“les universitats públiques del Regne d'Espanya han mostrat capacitat per a la presa de decisions, amb prou agilitat per canviar i adaptar-se als requeriments de l'evolució social i econòmica del país.”

“Elements del sistema que caldria millorar:

- La planificació de la distribució de les titulacions en el sistema.
- Una gestió econòmica no sempre prou rigorosa, que ha conduït en alguns casos a la generació de dèficit, tant en l'elaboració (sens perjudici de l'equilibri formal del pressupost) com en l'execució pressupostàries. En aquests casos, la responsabilitat recau en els consells socials, als quals correspon l'aprovació dels pressupostos, i en les gerències.
- El predomini dels interessos corporatius en decisions com ara el contingut dels plans d'estudis o en qüestions d'índole laboral, com, per exemple, la implantació de plans de jubilacions incentivades.

La solució a aquestes disfuncions no és un sistema de govern jerarquitzat en què la capacitat de decisió es concentra en un òrgan de dimensions reduïdes”

PROPOSTA

“La millora del govern del sistema universitari de Catalunya hauria de ser objecte d'un pacte nacional que s'hauria de basar en un diagnòstic de la situació actual com a punt de partida per a les propostes, que han de tenir presents la història i el present de les nostres universitats.”

“la reforma hauria de consistir bàsicament en una millor definició i reassignació de funcions i en la modificació de la composició dels consells socials i de la gerència.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**COR2013**

“només aprofundint en la democràcia i estimulant la participació, es pot canalitzar de forma adequada la gran riquesa que suposen les aportacions del membres de la comunitat universitària”

“Defensem la participació, l'autogovern i la democràcia interna perquè són el resultat de la història de la nostra universitat, sota la dictadura franquista i durant la denominada transició, que va ser particularment llarga a la universitat; una història de la qual les universitats i la societat han de sentir-se orgulloses. També, perquè el sistema actual ha assolit èxits molt importants que tothom reconeix, cosa que, a més és coherent, amb les teories relatives a les denominades organitzacions de professionals. Finalment, perquè l'autogovern és una protecció contra el perill de mercantilització, que malmetria decisivament la institució i el servei que presta a la societat.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ERC2013**

TÍTOL: SOBRE LA GOVERNANÇA UNIVERSITÀRIA. DOCUMENT DE TREBALL D'ESQUERRA
REPUBLICANA DE CATALUNYA

AUTORIA: ESQUERRA REPUBLICANA DE CATALUNYA

ANY: 2013

REFERÈNCIA: ERC2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Per a Esquerra Republicana de Catalunya la governança del nostre sistema universitari ha de començar reivindicant el dret a decidir sobre totes les qüestions relacionades amb la universitat des de Catalunya.”

“val a dir que el sistema de governança de les universitats catalanes hauria de ser discutit amb una visió holística, no solament aturant-nos en un o altre element sense tenir una visió de conjunt.”

“Hom ha agrupat tots aquests aspectes en quatre grans dimensions: Dimensió organitzacional, Dimensió acadèmica, Dimensió de personal, Dimensió financera.”

PROPOSTA

“posar al capdavant de la universitat un organisme estable, integrat per persones de la comunitat universitària i persones externes (en proporcions variables, però sempre amb majoria de persones externes), el qual és en darrera instància el màxim responsable de l'estratègia i direcció de la institució i el que ret comptes davant de la societat i del govern o del parlament. Aquest òrgan màxim nomena el rector, el qual alhora nomena el seu equip de direcció.”

“un patronat, en la mesura que combini una adequada representació de la comunitat universitària i sigui una eina eficaç per a la presa de decisions executives, sembla un model cap al qual convindria avançar.”

“caldria buscar el màxim consens perquè la fórmula resultant (amb una aplicació flexible a cada universitat) fos el resultat d'un gran acord per explorar noves vies de direcció i gestió que han donat bons resultats en altres països europeus.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**ERC2013**

“caldria donar un ampli marge de llibertat perquè cada universitat pogués explorar nous camins de governança. I posteriorment ser molt exigents en els resultats obtinguts.”

“La universitat ha de poder decidir amb molt més abast i incidència que en l'actualitat sobre els diferents aspectes de gestió relacionats amb les persones que hi treballen.”

“[...] L'“autonomia” ha d'anar acompanyada d'una desregulació de la normativa i d'una renúncia a l'intervencionisme detallat en què actualment es mouen els governs respecte a la universitat pública.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**EUR2013**

TÍTOL: LA REFORMA DE LA UNIVERSITAT. UN IMPULS A LA COMPETITIVITAT DE L'ECONOMIA ESPANYOLA. *POLICY BRIEF* NUM.4

AUTORIA: EUROPEG – GRUP D'OPINIÓ I REFLEXIÓ EN ECONOMIA POLÍTICA

ANY: 2013

REFERÈNCIA: EUR2013

DESCRIPCIÓ

EuropeG està integrat per Antoni Castells, Manuel Castells, Josep Oliver, Emilio Ontiveros, Martí Parellada i Gemma García.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Més enllà del debat sobre austeritat i creixement i la necessitat cada vegada més urgent d'impulsar polítiques de demanda, hi ha una coincidència més general sobre la necessitat, també, d'acompanyar aquestes mesures amb reformes de caràcter estructural que, encara que no tinguin efectes immediats en l'economia espanyola, són imprescindibles per garantir la competitivitat de la nostra economia. [...] Des d'EuropeG compartim l'opinió que la reforma de la universitat espanyola és un dels pilars sobre els quals es pot construir una economia més competitiva.”

“El notable augment dels recursos destinats al finançament de l'R+D no s'ha traduït amb la mateixa intensitat en una major transferència d'aquest coneixement.”

“En l'àmbit universitari no es disposa d'indicadors similars als del PISA (Programme for International Student Assessment), per això no es pot establir una comparativa internacional pel que fa a la qualitat del capital humà dels estudiants universitaris.”

“el debat hauria de recaure en com es pot reorganitzar el mapa de titulacions.”

“La societat espanyola no es pot permetre no utilitzar una institució com la universitat que és, no ho oblidem, la institució amb el potencial formatiu i investigador més gran del país, i una de les palanques de canvi més importants per impulsar la competitivitat de l'economia espanyola i contribuir al benestar dels seus ciutadans. Llavors, es fa imprescindible revertir tan aviat com sigui possible la situació actual i buscar el màxim de consens possible per dissenyar una política de finançament de les universitats que construeixi un escenari tan estable com sigui possible perquè les universitats puguin desenvolupar la seva activitat en un entorn financer més previsible.”

“una de les crítiques més habituals al model de govern universitari tradicional espanyol és que ha generat un mecanisme de representació estamental complex –professors, estudiants i personal

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**EUR2013**

d'administració i serveis– sobre el qual es basa un sistema de presa de decisions col·legiada, extremament complexa, que comporta una presa de decisions per consens, la qual cosa en limita l'agilitat, la capacitat d'innovació, i on les demandes de la societat estan molt poc representades”.

“És notori que no existeix un únic model d'organització, però si es pot extreure algun resultat dels diferents processos de reforma del sistema universitari duts a terme per una part rellevant de països europeus és que tots ells tendeixen a constituir un òrgan de govern superior, reduït pel que fa a la grandària, amb una àmplia representació de persones de rellevància social no directament vinculades a la universitat, que té com a competència designar el rector, la màxima autoritat responsable de l'activitat acadèmica i administrativa de la institució. A més, aquest òrgan de govern, com s'ha assenyalat, té la responsabilitat d'aprovar els objectius estratègics i el pressupost de la institució.”

PROPOSTA

“Més autonomia de gestió s'entén segons la major capacitat de la universitat de desenvolupar la seva oferta acadèmica, seleccionar els seus estudiants i el seu professorat, establir una política de captació del professorat que tingui com a objectiu una endogàmia reduïda, que sigui capaç de definir el salari i les condicions laborals en general dels acadèmics i també que tingui capacitat d'aprovar el seu pressupost i gestionar els seus actius patrimonials. També s'entén com a major autonomia més percentatge dels ingressos obtinguts al marge dels recursos públics i més percentatge provinent de recursos competitiu per a la investigació.”

“c) Desenvolupar l'autonomia universitària en els termes següents:

- Un consell de govern reduït amb representants no directament vinculats a la universitat i amb competències per designar el rector i aprovar les línies estratègiques i el pressupost.
- Un enfortiment de l'autoritat executiva del rector amb capacitat de designar l'equip de direcció, els degans i els responsables de les principals unitats, tant administratives com de docència i recerca de la universitat. El rector n'ha de retre comptes al consell de govern.
- Garantir la participació dels acadèmics a través d'un senat o claustre de manera que s'avançi cap a un equilibri entre les unitats executives i les acadèmiques.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**FER2013**

TÍTOL: COMISSIÓ DE GOVERNANÇA – DOCUMENT APORTAT PER CCOO

AUTORIA: JOSEP FERRER LLOP (MEMBRE DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ DE CCOO)

ANY:2013

REFERÈNCIA: FER2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La universitat pública catalana ha superat en les darreres tres dècades el retard acumulat en els més de 40 anys anteriors. Disposem ara d’una universitat d’accés generalitzat, científicament homologada en el context internacional, oberta a la col·laboració amb el nostre entorn social i econòmic i políticament alineada amb els valors humans, ètics i democràtics.”

“En els darrers anys, des de diversos sectors s’ha propugnat que la cobertura d’aquestes demandes requereix abandonar la concepció tradicional de l’educació superior com un servei públic, per transformar-la en una activitat regulada per **les lleis del mercat**¹ en el context de oferta/demanda”

“més necessari encara el caràcter de servei públic del sistema universitari”

PROPOSTA

“TRANSPARÈNCIA I RETIMENT DE COMPTES

Un principi bàsic: la transparència

[...]

Retiment general de comptes

Només a partir d’aquesta transparència és possible un autèntic retiment de comptes, el qual ha de ser caràcter global: incloent els aspectes econòmics i comptables, però també els acadèmics, territorials, socials,... Cal establir clarament els òrgans responsables i els mecanismes per fer-lo efectiu. Per exemple, un Consell Social convenientment reformulat.”

¹ Les negretes, els subratllats i les majúscules són de l’original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**FER2013****“LA DISTRIBUCIÓ DE COMPETÈNCIES**

Una primera decisió és determinar quines decisions i responsabilitats corresponen a l'administració educativa i quines a la universitat mateixa (les quals alhora caldrà distribuir entre el Consell Social i la comunitat universitària).

La gestió econòmica: L'experiència demostra que cal reforçar els mecanismes de control pressupostari per part de l'administració educativa. Un altre element en aquesta direcció seria resituar la gerència, de manera que pogués assumir de forma efectiva la responsabilitat de retre comptes sobre la gestió econòmica de la universitat.”

“LA PARTICIPACIÓ DE LA COMUNITAT UNIVERSITÀRIA

Un cop delimitades quines són les atribucions i responsabilitats de la comunitat universitària en sentit estricte (PDI, PAS i estudiantat), la segona gran disjuntiva és com organitzar internament la presa de decisions i la seva aplicació.

Govern intern basat en la coresponsabilització

[...]

Col·legialitat de les decisions, electivitat dels càrrecs

[...]

La participació de l'estudiantat

[...] establir **canals complementaris d'interlocució directa** entre l'estudiantat i els equips directius en cada cas.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**GEN2012**

TÍTOL: LA MILLORA DE LA GOVERNANÇA UNIVERSITÀRIA A CATALUNYA. REPTES, PROPOSTES I ESTRATÈGIES

AUTORIA: PONÈNCIA PER A L'ESTUDI DE LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

ANY: 2012

REFERÈNCIA: GEN2012

DESCRIPCIÓ

Membres de la ponència: Miguel Beato del Rosal, Jordi Codony Gisbert, Joaquim Coello Brufau, Francisco Longo Martínez, Martí Parellada Sabata, Gemma Rauret Dalmau, Francesc Solà Busquets, Carles Sumarroca Claverol, Josep M. Vilalta Verdú i Joan Viñas Salas.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La universitat va bé, però necessita canvis importants”

No considera “el disseny del model global, del seu desplegament territorial i dels seus patrons d'especialització i complementarietat”.

“Les disfuncions que genera l'actual sistema de govern de la universitat pública ja han estat suficientment diagnosticades. [...] en primer lloc, la universitat s'organitza en dos màxims òrgans de Govern [...] i [...]un altre amb participació externa, el Consell Social. Aquesta dualitat [...] genera duplicitats i solapaments en l'exercici del govern universitari”

“L'estructura d'òrgans interns del govern universitari és extraordinàriament complexa”.

PROPOSTA

“creació d'una **agència autònoma de finançament**, que assumeixi i canalitzi l'aportació pública a la universitat”

L'òrgan de govern és el Patronat (estratègia; normes de funcionament bàsiques; avaluació i retret de comptes; procediment i criteris per a selecció de rector/a; nomenament, atès el Senat, i remoció de rector/a; pressupost i operacions patrimonials). Uns 15 membres, amb president no executiu (1/3 Senat, 1/3 Generalitat, 1/3 cooptat pels altres 2/3). Es procuraria presència d'estudiants i *alumni*.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

GEN2012

Rector/a: nacional o estranger; forma part del Patronat, amb veu i sense vot.

Gerent/a: nomenat per i respon davant rector/a.

Estructures Bàsiques (tipus centre docent o campus) amb direccions designades per rector/a.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**GON2013**

TÍTOL: COMENTARIS A L'INFORME FINAL DE LA PONÈNCIA PER A L'ESTUDI DE LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

AUTORIA: ANTONI GONZÁLEZ SENMARTÍ (MEMBRE DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ DE LA URV)

ANY: 2013

REFERÈNCIA: GON2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“El títol de l'estudi hauria de modificar-se, ja que l'estudi se circumscriu a la governança de les universitats públiques de Catalunya, però no afronta en cap moment la governança del sistema universitari de Catalunya.”

PROPOSTA

“que el Patronat tingués una composició similar a la de les universitats portugueses, amb inclusió de representants del PAS, no a la d'universitats de països amb cultures i formes de comportament absolutament diferents, i, per tant, que la Generalitat de Catalunya en confiés l'elecció a les mateixes universitats. La intervenció política en institucions no polítiques s'ha constatat en molts casos que no ha estat reeixida.”

“Si el rector o rectora és la màxima autoritat acadèmica de la universitat i n'exerceix la representació (article 79.1 de la Llei d'universitats de Catalunya i pàg. 16), el president del Patronat de la Universitat, que no és executiu, no pot esdevenir en cada cas l'interlocutor entre el Govern i la universitat (pàg. 29), ja que el paper del rector queda reduït al de mer executor del mandat del Patronat, del qual forma part amb veu i sense vot.”

“El respecte a l'autonomia de les universitats no és compatible amb l'elaboració d'un mapa de titulacions i l'especialització de les universitats per part del Govern (pàg. 29).”

“Una veritable autonomia universitària hauria de preveure també que les universitats poguessin determinar la seva organització i funcionament, així com del seus òrgans de govern i representació; l'adscripció i la desadscripció de centres docents públics o privats; la programació i extinció d'en-

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

GON2013

senyaments; els criteris d'admissió d'estudiants; el règim retributiu del personal docent i investigador i del personal d'administració i serveis; la generació de superàvit; la capacitat d'endeutament i la disponibilitat patrimonial, competències que implicarien la reforma de l'article 172 de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya de 2006.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**GRA2012b**

TÍTOL: LA UNIVERSIDAD PÚBLICA ESPAÑOLA. RETOS Y PRIORIDADES EN EL MARCO DE LA CRISIS DEL PRIMER DECENIO DEL SIGLO XXI

AUTORIA: FRANCESC X. GRAU VIDAL

ANY: 2012

REFERÈNCIA: GRA2012b

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Principales retos de la universidad española en estos momentos:

1. ¿Se puede mejorar el nivel de confianza que la sociedad española tiene en su universidad?
2. ¿Se puede mejorar la eficacia y la eficiencia de la universidad mediante la reforma del sistema de gobernanza?
3. ¿Se puede mejorar la eficacia y la eficiencia del sistema de investigación de España en un contexto de restricción presupuestaria?
4. ¿Se puede favorecer la transformación de nuevo conocimiento en innovación en productos y procesos y mejorar la competitividad del país a medio plazo?
5. ¿Dispone el país de las herramientas para hacer posibles los cambios?”

“La reforma de la gobernanza de las universidades no se puede basar en una asunción previa de ineficacia o de ineficiencia de la universidad actual, porque [...] globalmente la universidad española es eficaz en sus misiones docente e investigadora y, al mismo tiempo, que los buenos resultados los obtiene con menos recursos, comparativamente, que la gran mayoría de los países de la UE-15; es decir, es también eficiente.”

PROPOSTA

“La política institucional (visión y misión —opción de especialización—, definición estructural, elección del máximo responsable ejecutivo, rendición de cuentas a la sociedad, establecimiento de contratos programa con el gobierno...) debería recaer en un órgano de gobierno de carácter representativo y de dimensiones operativas, en el que confluyeran los diferentes intereses de la sociedad y de la comunidad universitaria, con mayoría de la academia.”

“La definición de la estructura universitaria debería ser competencia de la propia universidad. En todo caso, sería conveniente reservar ciertos nombres para minimizar la dispersión de denominaciones de estructuras intermedias (facultades, departamentos, institutos, etc.). La universidad debe

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**GRA2012b**

poder definir sus unidades y servicios, así como los órganos consultivos o participativos que crea convenientes para el desarrollo de su misión.”

“El máximo responsable ejecutivo, rector o rectora, un académico elegido o designado por el mecanismo definido por el órgano de gobierno, debe tener la máxima responsabilidad, rendir cuentas ante la propia universidad y dotarse del equipo de gobierno que asegure el cumplimiento del programa de gobierno por el que ha sido elegido o designado.”

“El gobierno debe asegurar el cumplimiento de la misión encomendada a la universidad y el buen uso de los recursos públicos mediante el establecimiento de objetivos definidos en términos de resultados, tanto en docencia como en investigación, transferencia e impacto social, así como de mecanismos de financiación pública y contrato programa que combinen la estabilidad a corto plazo con el seguimiento anual y la capacidad de revisión, tanto de objetivos como de financiación (los mecanismos pueden ser diversos, atendiendo a las especificidades de las funciones docente e investigadora).”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**GRA2013**

TÍTOL: AUTONOMIA UNIVERSITÀRIA I SISTEMA DE GOVERNANÇA

AUTORIA: FRANCESC XAVIER GRAU

ANY: 2013

REFERÈNCIA: GRA2013

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Com recomana la Unió Europea, l’EEES i l’EER requereixen universitats autònomes, competitives i responsables de la seva missió al país. Davant la gran responsabilitat i el volum de recursos públics que es posen en mans de les universitats, tots els governs seran recelosos d’una institució amb la possibilitat d’actuar tan independentment i alhora amb mecanismes de govern que dilueixen la responsabilitat institucional. Per això cal modificar els sistemes de govern a la universitat i, alhora, incrementar l’autonomia de la institució, tendint a la seva avaluació periòdica i a l’acreditació; a més, cal acompanyar-ho d’un veritable contracte programa amb el govern que lligui l’aportació de recursos públics amb l’acompliment de les missions que el país encomana a cadascuna de les universitats i al conjunt del sistema de forma global.”

PROPOSTA

“Creació d’una agència de finançament de l’educació superior, la recerca i la innovació, que rep anualment del govern els objectius, les prioritats i els recursos, que distribueix de manera acordada i transparent a les diferents entitats responsables: universitats, instituts de recerca i centres tecnològics.”

“Definició d’un òrgan de govern estratègic de la universitat i de supervisió de l’actuació executiva, de dimensions reduïdes, amb majoria de l’acadèmia, participació de representants de treballadors i estudiants, i participació directa de membres externs a la universitat.

“L’òrgan de govern estratègic i de supervisió de la universitat acordarà el mecanisme i els criteris de selecció del responsable executiu de la universitat (rector/a), que haurà de ser un acadèmic no forçosament membre de la institució en el moment de ser seleccionat. El rector/a [...] només respon davant l’òrgan de govern estratègic i de supervisió.”

“Els responsables de les diferents unitats formen part de l’equip directiu de la universitat, nomenat pel rector/a mitjançant mecanismes de participació que prevegin els estatuts.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**JAR2012**

TÍTOL: COMENTARIS AL DOCUMENT: INFORME DE LA PONÈNCIA PER A L'ESTUDI DE LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA.

AUTORIA: EUSEBI JARAUTA BRAGULAT (MEMBRE DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ D'ICV)

ANY: 2012

REFERÈNCIA: JAR2012

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La universitat és una institució acadèmica d’una gran importància, la qual cosa es posa de manifest més explícitament en els moments actuals en què el coneixement ha guanyat importància com a motor de la creació d’ocupació i com a element essencial per a la comprensió i la crítica d’una societat cada vegada més complexa.”

“Per tant, estem convençuts que la societat espera que la universitat sigui, no sols una institució acadèmica de qualitat, sinó també un agent per a un desenvolupament equitatiu i sostenible.”

“Una segona que es defineix com “model social d’universitat” parteix del principi que el creixent poder socioeconòmic del coneixement fa més necessari que mai que el sistema universitari preservi el caràcter i la naturalesa de servei públic, és a dir, una estructura, un govern, una activitat, uns costos i uns objectius al servei i a l’abast de tota la societat.”

PROPOSTA

“Un model de governança que permeti:

- reforçar el model social d’universitat;
- refermar l’esquema de govern adoptat en les últimes dècades;
- centrar els esforços en aprofundir i millorar el model actual;
- reforçar els elements que caracteritzen la universitat com a servei públic;
- reforçar els lligams entre el sistema universitari i la societat.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**JAR2012**

“Un model de governança en el qual la responsabilitat de l'administració del sistema universitari se centri en:

- la determinació general del model universitari i dels seus objectius generals (el que inclou la legislació general)
- la planificació i coordinació general del mapa universitari (de docència i de recerca), la qual cosa inclou l'assignació d'objectius específics a cada universitat, les directius generals per a titulacions amb atribucions professionals i la prioritització dels àmbits estratègics de recerca
- el proveïment de recursos a les universitats per poder assolir aquests objectius amb la qualitat adequada
- l'avaluació del nivell de consecució d'aquests objectius
- les condicions d'accés de l'estudiantat i el règim de beques i ajuts per tal de garantir la igualtat d'oportunitats
- vetllar per que siguin satisfetes les demandes socials i siguin respectats els principis generals de servei públic, equitat, cooperació, etc.

“El Consells Socials han de recuperar la seva funció primigènia de lligam entre la societat i la universitat, fent arribar a la universitat les inquietuds i les necessitats socials, i valorant les possibilitats de la universitat per satisfer-les. D'altra banda, han de ser el canal principal de rendició de comptes dels resultats i objectius assolits per la institució.

“Un sistema de governança que atorgui a la comunitat acadèmica de la universitat la responsabilitat en les decisions de caràcter acadèmic i d'organització interna, com ara:

- l'organització docent (matèries, metodologia, ...),
- l'organització de la recerca (grups de recerca, col·laboracions,...),
- l'assignació de tasques (docència, recerca, gestió) a cada membre del personal al servei de la universitat,
- la cooperació amb altres universitats.

“Un sistema de governança que reforci els mecanismes de control pressupostari per part de l'administració educativa, de forma compatible amb l'exercici de l'autonomia universitària.

“Plena professionalització i estabilització de la gerència de les universitats, actualment amb massa dependència del rector o rectora, de manera que pogués assumir de forma efectiva la responsabilitat de retre comptes sobre la gestió econòmica de la universitat.

“Millorar els canals de representació i participació de l'estudiantat més enllà de la seva exclusiva participació en els òrgans de govern, establint canals complementaris d'interlocució directa entre l'estudiantat i els equips directius de les unitats acadèmiques i fomentant l'associacionisme de l'estudiantat (cultura, esport, cooperació,...), aspecte que també forma part de la seva formació com persona activa i integrada en la vida ciutadana.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LOM2007**

TÍTOL: LEY ORGÁNICA 4/2007, DE 12 DE ABRIL, POR LA QUE SE MODIFICA LA LEY ORGÁNICA 6/2001, DE 21 DE DICIEMBRE, DE UNIVERSIDADES .

AUTORIA: LEGISLACIÓ ESTATAL

ANY: 2007

REFERÈNCIA: LOM2007

DESCRIPCIÓ

Modifica la LOU2001.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Desde la promulgación de la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de Universidades, han pasado cinco años. En este período se han detectado algunas deficiencias en su funcionamiento que aconsejan su revisión. Además, otros elementos del entorno han cambiado e inducen también a realizar modificaciones. Entre estos hechos se encuentran los acuerdos en política de educación superior en Europa y el impulso que la Unión Europea pretende dar a la investigación en todos sus países miembros. Estas circunstancias aconsejan la corrección de las deficiencias detectadas y la incorporación de algunos elementos que mejoren la calidad de las universidades españolas.”

“esta Ley flexibiliza el sistema de elección del Rector o de la Rectora y permite que las propias universidades elijan la opción que consideren más adecuada. Asimismo, se asegura que las decisiones de naturaleza académica de las universidades públicas y privadas se adopten por órganos en los que el personal docente e investigador tengan una representación mayoritaria. Por otra parte, la Ley adopta medidas tendentes a asegurar el equilibrio institucional en el seno de las universidades y a profesionalizar su gestión.”

PROPOSTA

“Artículo 14

1. El Consejo Social es el órgano de participación de la sociedad en la universidad, y debe ejercer como elemento de interrelación entre la sociedad y la universidad.
2. Corresponde al Consejo Social la supervisión de las actividades de carácter económico de la universidad y del rendimiento de sus servicios y promover la colaboración de la sociedad en la financiación de la universidad. A tal fin, aprobará un plan anual de actuaciones destinado a promover

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LOM2007**

las relaciones entre la universidad y su entorno cultural, profesional, económico y social al servicio de la calidad de la actividad universitaria. Los consejos sociales podrán disponer de la oportuna información y asesoramiento de los órganos de evaluación de las Comunidades Autónomas y de la Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación. [...]"

"Artículo 15

[...] 2. El Consejo de Gobierno estará constituido por el Rector, que lo presidirá, el Secretario General y el Gerente, y por un máximo de 50 miembros. Del mismo formarán parte los Vicerrectores, una representación de la comunidad universitaria, reflejando la composición de los distintos sectores en el Claustro, y una representación de Decanos y Directores, según establezcan los Estatutos. Además, cuando así lo determinen los Estatutos, podrán ser miembros del Consejo de Gobierno hasta un máximo de tres miembros del Consejo Social, no pertenecientes a la propia comunidad universitaria."

"Artículo 16

1. El Claustro Universitario es el máximo órgano de representación de la comunidad universitaria. Estará formado por el Rector, que lo presidirá, el Secretario General y el Gerente, y un máximo de 300 miembros. Le corresponde la elaboración de los estatutos, la elección del Rector, en su caso, y las demás funciones que le atribuye esta Ley. [...]"

"Artículo 20

2. El Rector será elegido por el Claustro, o por la comunidad universitaria mediante elección directa y sufragio universal, según indiquen los estatutos de cada universidad, entre funcionarios en activo del Cuerpo de Catedráticos de Universidad que presten servicios en ella. Los estatutos regularán también el procedimiento para su elección, [...]"

"Artículo 24. Decanos de Facultad y Directores de Escuela

[...] ostentan la representación de sus centros y ejercen las funciones de dirección y gestión ordinaria de éstos. Serán elegidos, en los términos establecidos por los estatutos, entre los profesores y profesoras con vinculación permanente a la universidad."

"Artículo 25. Directores de Departamento

[...] ostentan la representación de éste y ejercen las funciones de dirección y gestión ordinaria del Departamento. Serán elegidos por el Consejo de Departamento en los términos establecidos por los estatutos, entre los profesores y profesoras doctores con vinculación permanente a la universidad."

"Artículo 27 bis. Conferencia General de Política Universitaria

[...] es el órgano de concertación, coordinación y cooperación de la política general universitaria. [...]"

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

LOM2007

[...] estará compuesta por los responsables de la enseñanza universitaria en los Consejos de Gobierno de las Comunidades Autónomas y por cinco miembros designados por el [titular del departamento ministerial correspondiente]. [...]"

"Artículo 28. *Consejo de Universidades*

[...] es el órgano de coordinación académica, así como de cooperación, consulta y propuesta en materia universitaria. [...]"

"Artículo 29. *Composición del Consejo de Universidades*

[...] presidido por el titular del Ministerio competente [...] y [...] por [...]:

a) Los Rectores de las universidades. b) Cinco miembros designados por el Presidente del Consejo."

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LOU2001**

TÍTOL: LEY ORGÁNICA 6/2001, DE 21 DE DICIEMBRE, DE UNIVERSIDADES

AUTORIA: LEGISLACIÓ ESTATAL

ANY: 2001

REFERÈNCIA: LOU2001

DESCRIPCIÓ

Deroga y substituye a la LRU1983.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La Ley establece una nítida distinción entre las funciones de gobierno, representación, control y asesoramiento, correspondiendo cada una de éstas a un órgano distinto en la estructura de la Universidad. Igualmente, se refuerzan los procesos ejecutivos de toma de decisiones por parte del Rector y del Consejo de Gobierno, y se establecen esquemas de coparticipación y corresponsabilidad entre sociedad y Universidad; para ello, respetando la autonomía de las Universidades, se completan las competencias del Consejo Social para que pueda asumir la supervisión de todas las actividades de carácter económico de la Universidad y el rendimiento de sus servicios.

Se crea, como máximo órgano de gobierno universitario, el Consejo de Gobierno que, presidido por el Rector, establecerá las líneas estratégicas y programáticas en los ámbitos de organización de las enseñanzas, investigación, recursos humanos y económicos. En este diseño, el Rector, que ejercerá la dirección, gobierno y gestión de la Universidad, será elegido directamente por la comunidad universitaria mediante sufragio universal, libre y secreto. Otras novedades del marco normativo son la creación del Consejo de Dirección, que asistirá al Rector en su actividad al frente de la Universidad, y de la Junta Consultiva, formada por miembros del mayor prestigio dentro de la comunidad universitaria.”

PROPOSTA

“Artículo 14. *Consejo Social*

1. [...] es el órgano de participación de la sociedad en la Universidad.
2. [...] la supervisión de las actividades de carácter económico de la Universidad y del rendimiento de sus servicios; promover la colaboración de la sociedad en la financiación de la Universidad, y las relaciones entre ésta y su entorno cultural, profesional, económico y social al servicio de la calidad

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LOU2001**

de la actividad universitaria, [...] la aprobación del presupuesto y de la programación plurianual de la Universidad, a propuesta del Consejo de Gobierno. [...] le corresponde aprobar las cuentas anuales de la Universidad y las de las entidades que de ella puedan depender y sin perjuicio de la legislación mercantil u otra a las que dichas entidades puedan estar sometidas en función de su personalidad jurídica. [...]"

"Artículo 15. Consejo de Gobierno

1. [...] es el órgano de gobierno de la Universidad. Establece las líneas estratégicas y programáticas de la Universidad, así como las directrices y procedimientos para su aplicación, en los ámbitos de organización de las enseñanzas, investigación, recursos humanos y económicos y elaboración de los presupuestos, [...]"

"Artículo 16. Claustro Universitario

1. [...] es el máximo órgano de representación de la comunidad universitaria. Estará formado por el Rector, que lo presidirá, el Secretario general y el Gerente, y un máximo de trescientos miembros. Le corresponde la elaboración de los Estatutos y las demás funciones que le atribuye la presente Ley [...]"

"Artículo 20. Rector

1. El Rector es la máxima autoridad académica de la Universidad y ostenta la representación de ésta. Ejerce la dirección, gobierno y gestión de la Universidad, desarrolla las líneas de actuación aprobadas por los órganos colegiados correspondientes y ejecuta sus acuerdos. Le corresponden cuantas competencias no sean expresamente atribuidas a otros órganos.

2. El Rector será elegido por la comunidad universitaria, mediante elección directa y sufragio universal libre y secreto, entre funcionarios del cuerpo de Catedráticos de Universidad, en activo, que presten servicios en ésta. [...]"

"Artículo 24. Decanos de Facultad y Directores de Escuela

[...] ostentan la representación de sus centros y ejercen las funciones de dirección y gestión ordinaria de los mismos. Serán elegidos, en los términos establecidos por los Estatutos, entre profesores doctores pertenecientes a los cuerpos docentes universitarios adscritos al respectivo centro. En su defecto, [...] el Director será elegido entre funcionarios de cuerpos docentes universitarios no doctores o profesores contratados doctores."

"Artículo 25. Directores de Departamento

[...] ostentan la representación de éste y [...]. Serán elegidos por el Consejo de Departamento [...] entre profesores doctores pertenecientes a los cuerpos docentes universitarios miembros del mismo. En su defecto, [...] podrán ser Directores funcionarios de los cuerpos docentes universitarios no doctores o profesores contratados doctores."

"Artículo 28. Consejo de Coordinación Universitaria

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

LOU2001

[...] es el máximo órgano consultivo y de coordinación del sistema universitario. [...]"

"Artículo 29. *Composición del Consejo de Coordinación Universitaria*

[...] cuya presidencia ostentará el Ministro de Educación, Cultura y Deporte [...]:

a) Los responsables de la enseñanza universitaria en los Consejos de Gobierno de las Comunidades Autónomas. b) Los Rectores de las universidades. b) Veintiún miembros, nombrados por un período de cuatro años, entre personalidades de la vida académica, científica, cultural, profesional, económica y social, y designados siete por el Congreso de los Diputados, siete por el Senado y siete por el Gobierno. Entre los vocales de designación del Gobierno podrán figurar también miembros de la Administración General del Estado."

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LRU1983**

TÍTOL: LEY ORGÁNICA 11/1983, DE 25 DE AGOSTO, DE REFORMA UNIVERSITARIA

AUTORIA: LEGISLACIÓ ESTATAL

ANY: 1983

REFERÈNCIA: LRU1983

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La incorporación de España a las sociedades industriales avanzadas pasa necesariamente por su plena incorporación al mundo de la ciencia moderna de la que diversos avatares históricos la separaron casi desde sus comienzos. Pero la experiencia de otros países próximos nos enseña que la institución social mejor preparada para asumir hoy este reto del desarrollo científico-técnico es la Universidad. Aunque fuera únicamente para impulsar el desarrollo de la mentalidad y el espíritu científico en España, estaría justificada la reforma de la Universidad.”

“Además, la Constitución española ha venido a revisar el tradicional régimen jurídico administrativo centralista de la Universidad española, al reconocer en el número 10 de su artículo 27 la autonomía de las Universidades.”

“Por ello, esta Ley está vertebrada por la idea de que la Universidad no es patrimonio de los actuales miembros de la comunidad universitaria, sino que constituye un auténtico servicio público referido a los intereses generales de toda la comunidad nacional y de sus respectivas Comunidades Autónomas.”

“No debe incurrirse en el error de encomendar a la Administración del Estado o de las Comunidades Autónomas responsabilidades que son propias de cada Universidad. Esta debe gozar de autonomía para la ordenación de la vida académica, pero en justa correspondencia debe asumir también el riesgo y las responsabilidades inherentes a la facultad de decisión y a la libertad.”

PROPOSTA

“Artículo catorce

1. El Consejo Social es el órgano de participación de la sociedad en la Universidad.
2. Corresponde al Consejo Social la aprobación del presupuesto y de la programación plurianual de la Universidad, a propuesta de la Junta de Gobierno y, en general, la supervisión de las actividades de carácter económico de la Universidad y del rendimiento de sus servicios. Le corresponde, igualmente, promover la colaboración de la sociedad en la financiación de la Universidad. [...]”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LRU1983***“Artículo quince*

1. El Claustro Universitario, que será presidido por el Rector, es el máximo órgano representativo de la comunidad universitaria, al que corresponderá, en todo caso, la elaboración de los Estatutos. la elección del Rector y la aprobación de las líneas generales de actuación de la Universidad. [...]”

Artículo dieciséis

1. La Junta de Gobierno es el órgano ordinario de gobierno de la Universidad. Estará presidida por el Rector de la Universidad y formarán parte de la misma, en todo caso, una representación de Decanos de Facultades, de Directores de Escuelas Técnicas Superiores, de Directores de Departamentos, de Directores de Escuelas Universitarias, de Directores de Institutos Universitarios, de estudiantes y de personal de administración y servicios, así como los Vicerrectores, el Secretario General y el Gerente. [...]”

Artículo dieciocho

[...] El Rector será elegido por el Claustro Universitario entre los Catedráticos de Universidad que presten servicios en la misma [...]”

“Artículo veintiuno

Los Decanos y Directores ostentarán, respectivamente, la representación de las Facultades, Escuelas, Departamentos o Institutos Universitarios cuya dirección les corresponda. Ejecutarán los acuerdos de la Junta de Facultad o Escuela, del Consejo de Departamento o de Instituto Universitario, y su competencia se extenderá a todos los demás asuntos que no hayan sido expresamente atribuidos a los mismos o a otros órganos por los Estatutos. Serán elegidos entre Catedráticos o Profesores titulares del centro respectivo [...] “

“Artículo veintitrés

Al Consejo de Universidades le corresponden las funciones de ordenación, coordinación, planificación, propuesta y asesoramiento que le atribuye la presente Ley.”

“Artículo veinticuatro. [...]

3. La composición del Consejo será la siguiente:

- a) Los responsables de la enseñanza universitaria en los Consejos de Gobierno de las Comunidades Autónomas que hayan asumido competencias en materia de enseñanza superior.
- b) Los rectores de las Universidades públicas.
- c) Quince miembros [...] designados del siguiente modo: cinco por el Congreso de los Diputados, cinco por el Senado y cinco por el Gobierno. [...]”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LUC2003**

TÍTOL: LLEI 1/2003, DE 19 DE FEBRER, D'UNIVERSITATS DE CATALUNYA

AUTORIA: LEGISLACIÓ AUTONÒMICA DE CATALUNYA

ANY: 2003

REFERÈNCIA: LUC2003

DESCRIPCIÓ

Desenvolupa la LOU2001.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Les universitats catalanes es troben, en aquest principi de segle, davant de noves realitats, nous reptes i noves oportunitats. Els processos d'internacionalització afecten plenament el nostre món universitari i requereixen polítiques i estratègies ben afinades en àmbits com la qualitat de la docència i la recerca, la mobilitat dels estudiants i del professorat o la convergència cap a la constitució d'un espai europeu d'ensenyament superior.”

“aquesta Llei es fonamenta en tres premisses bàsiques. En primer lloc, en l'existència d'una realitat universitària catalana, hereva d'una tradició intel·lectual, educativa i científica que ens és pròpia i que anomenem “sistema universitari de Catalunya”. En segon lloc, en la voluntat d'aquesta realitat d'integrar-se plenament en l'espai europeu d'ensenyament superior i d'assolir un paper protagonista en la seva construcció. Finalment, en l'excel·lència com a instrument indispensable de progrés en tots els àmbits de l'activitat universitària i, en particular, en la docència, en la recerca i en la transferència de tecnologia i de coneixements.”

“Aquesta Llei pretén contribuir a la construcció d'un sistema universitari profundament universalista i, en particular, europeista.”

“La darrera premissa fonamental del sistema universitari de Catalunya ha d'ésser una aposta, sense retirada o compromís, per l'excel·lència i la qualitat en tots els àmbits. La funció social de la universitat només es pot acomplir amb eficàcia si les institucions d'ensenyament superior es plantegen constantment noves fites, amb l'ambició de situar-se contínuament en la frontera del coneixement i de les altres facetes de l'activitat universitària.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LUC2003****PROPOSTA**

“Article 77. Òrgans de govern

Les universitats públiques poden constituir òrgans de govern, representació, consulta i coordinació addicionals als que estableixen la Llei orgànica 6/2001, del 21 de desembre, d'universitats, i aquesta Llei, per a completar l'estructura de govern i representació adaptant-la a llurs especificitats d'organització, per al millor compliment de les seves funcions.”

“Article 81. *Definició i composició*

1. El consell social és l'òrgan mitjançant el qual la societat participa en la universitat.
2. Cadascuna de les universitats públiques amb seu a Catalunya té un consell social, compost pels quinze membres següents: a) Nou persones representatives de la societat catalana, nomenades segons el que estableix l'article 82. b) Sis membres del consell de govern de la universitat, nomenats segons el que estableix l'article 83.”

“Article 121. *Definició*

El Consell Interuniversitari de Catalunya és l'òrgan de coordinació del sistema universitari de Catalunya i de consulta i assessorament del Govern de la Generalitat en matèria d'universitats.”

“Article 124. *El president o presidenta*

1. La presidència de la Conferència General i la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya recau en la persona titular del departament competent en matèria d'universitats [...]”

“Article 125. El vicepresident o vicepresidenta

El vicepresident o vicepresidenta del Consell Interuniversitari de Catalunya és designat pel president o presidenta. Aquesta designació ha de recaure en un alt càrrec del departament competent en matèria d'universitats. [...]”

“Article 127. *La conferència general*

[...] 2. Integren la Conferència General del Consell Interuniversitari de Catalunya:

- a) El president o presidenta del Consell. b) El vicepresident o vicepresidenta del Consell. c) Els rectors de les universitats. d) Els presidents dels consells socials de les universitats públiques i dels òrgans anàlegs de les universitats privades. e) Tres representants del departament competent en matèria d'universitats, nomenats pel seu titular. f) Tres representants de la comunitat universitària de cadascuna de les universitats públiques i privades, [...] g) Un membre de cadascun dels consells socials de les universitats públiques, [...] h) El president o presidenta i el director o directora de l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya. i) Quatre persones escollides per les organitzacions sindicals de treballadors més representatives en l'àmbit de Catalunya. j) Un representant de les associacions d'estudiants, nomenat pel Consell Nacional de la Joventut de Catalunya. k) El president o presidenta de l'Institut d'Estudis Catalans. l) Els representants de les

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**LUC2003**

entitats o les persones a títol individual que el president [...] del Consell nomeni, el nombre de les quals no pot ésser superior al de les persones a què es refereix la lletra g. [...] m) El secretari o secretària general del Consell.”

Article 129. *La junta*

[...] 2. Integren el ple de la Junta del Consell Interuniversitari de Catalunya:

a) El president o presidenta del Consell. b) El vicepresident o vicepresidenta del Consell. c) Els rectors de les universitats públiques i el rector o rectora de la Universitat Oberta de Catalunya. d) Els rectors, fins a un màxim de tres d'entre les universitats privades [...] sense ànim de lucre i que s'acullin a la Programació universitària de Catalunya, [...] e) Els presidents dels consells socials de les universitats públiques. f) Tres representants del departament competent en matèria d'universitats, nomenats pel seu titular. g) El secretari o secretària general del Consell.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**MAR2013****TÍTOL:** CONSIDERACIONS AL TEXT DE LA PONÈNCIA**AUTORIA:** JOSÉ.B. MARIÑO (MEMBRE DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ DE LA UPC)**ANY:** 2013**REFERÈNCIA:** MAR2013**DESCRIPCIÓ**

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“la proposta no és operativa perquè assumeix que una mera modificació del model de selecció dels gestors de la universitat és la clau perquè aquesta assumeixi els canvis que la societat demana. [...] la solució dels problemes de govern no ve principalment d’una reforma per a la designació de rector i altres membres de l’equip de govern.”

“l’adequada resposta a les expectatives socials no depèn exclusivament de les universitats sinó també de la resta d’agents de la política universitària, govern de la Generalitat inclòs.”

“resulta feble una proposta concreta de model de govern de les universitats si no es fa dins d’una proposta de reforma de la totalitat del sistema universitari, o per resoldre unes mancances concretes adequadament diagnosticades dins del model en vigor, i si no es justifica en relació als objectius esmentats o a les carències a solucionar.”

“El sistema de govern que configura la LOM-LOU [...] és pròxim a moltes de les variants de govern que es practiquen a les universitats europees. Els principals problemes d’aquest esquema són l’ambigüitat legal –en delimitar les atribucions sobre la gestió dels recursos humans i materials entre Consell de Govern i Consell Social-, i la composició del Consell Social, que ho fa poc operatiu.”

PROPOSTA

“Una possibilitat a contemplar seriosament és la reforma del Consell Social, tant en les seves atribucions com en la seva composició, perquè pugui exercir eficaçment la seva missió de suport estratègic a la universitat i incideixi realment en la gestió dels recursos humans, materials i financers de la universitat. El Consell Social pot assumir les competències que la proposta de la ponència atribueix al Patronat, llevat la capacitat de designar el rector o rectora. Aquesta eventual reforma té cabuda actualment en el marc competencial de la Generalitat.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**MFC2010**

TÍTOL: ESTRATEGIA UNIVERSIDAD 2015. LA GOBERNANZA DE LA UNIVERSIDAD Y SUS ENTIDADES DE INVESTIGACIÓN E INNOVACIÓN.

AUTORIA: MINISTERIO DE EDUCACIÓN – FUNDACIÓN CONOCIMIENTO Y DESARROLLO (FCYD) - CONFERENCIA DE RECTORES DE LAS UNIVERSIDADES ESPAÑOLAS (CRUE)

ANY: 2010

REFERÈNCIA: MFC2010

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Tendencia a contar con una Junta de Gobierno con creciente presencia de miembros externos a la Universidad [...]”, “Las Juntas de Gobierno no suelen incluir a un número desorbitado de miembros”

“Entre las funciones más relevantes de esta Junta de Gobierno estaría la de designar (y destituir) al rector, directamente o de entre los nominados por los órganos colegiados de la universidad.”

“Normalmente el equipo rectoral designa a los decanos de facultad y éstos a los directores de departamento y centros de investigación.”

“En síntesis, la tendencia que apuntan las instituciones de educación superior, en particular las situadas en el continente europeo, en el terreno de la gobernanza es la de incorporar algunos de los elementos que configuran el modelo universitario anglosajón, optando por una vertiente de gobierno, dirección, organización y gestión con un mayor protagonismo de los órganos individuales de gobierno que de los colectivos y, en estos últimos, de los representantes externos a la universidad. Este tipo de estructura facilitaría la toma de decisiones rápida, ágil y flexible, en contraposición al modelo colegiado en el que se había de llegar a un consenso por parte de los miembros académicos, representados en el Senado/Claustro universitario; al mismo tiempo que favorece la rendición de cuentas ya que la responsabilidad es imposible de diluir entre los numerosos miembros del colectivo. El hecho de que en la Junta de Gobierno se incorporen miembros ajenos a la universidad conlleva también que se evite más fácilmente caer en la endogamia, y que se tenga explícitamente en cuenta las relaciones de la universidad con la sociedad en la que se halla vinculada.”

“Dada la configuración competencial actual, e independientemente de los farragosos sistemas de elección internos y de los burocráticos procesos de toma de decisión que protagonizan los órganos colegiados de los centros (Juntas de Facultad y Juntas de Escuela), razones más que suficientes para minimizar la importancia de semejantes instrumentos, lo cierto es que cuestiones tan relevantes como la reforma de un plan de estudios que pretenda actualizar el nivel formativo de los titulados y responder a las exigencias de la sociedad, que pueden constituir piezas clave en el programa estratégico del rector, serán fácilmente torpedeados por un Decano o Director que,

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**MFC2010**

plegándose a los intereses grupales de áreas y departamentos decida ralentizar o incluso abortar semejante proceso de reforma.”

“El actual marco normativo adolece de diferentes fallos que lo hacen inadecuado al cambio que se pretende. La excesiva burocratización en la toma de decisiones, el gran número de órganos colegiados, los complejos y dilatados procedimientos de elección o las limitadas competencias de los órganos externos de control son sólo ejemplos muy concretos de la insuficiencia que la regulación actual presenta ante una reforma de la magnitud que se plantea.”

PROPOSTA

Característiques: “adaptación al entorno”, “progresividad”, “debate y consenso”, “comunicación”, “flexibilidad”.

“desregulación progresiva y flexible”¹

“Configuración y funciones de las Juntas de Gobierno (entendidas al estilo de los Boards estadounidenses). La junta de Gobierno será formada en su mayoría por miembros externos a la Universidad, si bien los mismos serán designados principalmente por los órganos colegiados de la institución académica y en base a criterios de reconocida capacidad y mérito, evitándose en lo posible un exceso de presencia de origen político, que, en este contexto, y dado el necesario nivel de especialización exigido, podría ser interpretada en clave de mero control o intervención.

“[...] entre las [funciones que asumirá el nuevo órgano] destaca especialmente la de designar y remover al rector [que hauria de tenir acreditada alguna capacitat de gestió]”. **“Reducción del número de miembros en el órgano colegiado de la Universidad.** Resulta básico, en aras de la agilidad y eficacia, reducir el número de miembros del Claustro. Sin perjuicio de que el número final sea variable en función de la dimensión concreta de la institución, el número máximo nunca debiera de superar la cincuenta.”

“En tanto en cuanto no se proceda a las pertinentes reformas legislativas sería muy positivo, de cara a valorar en la práctica las diferentes opciones que se plantean, la implementación de experiencias piloto en universidades que fueran representativas por sus condiciones específicas de tamaño, perfil o vocación.”

“Hoy por hoy, y en tanto en cuanto no se modifique la LOU, **los Decanos y Directores de Escuela han de someterse a un proceso de elección que implica**, necesariamente, la posibilidad real para el órgano o colectivo al que se atribuya tal potestad, de elegir libremente entre varios posibles candidatos, **no siendo posible la designación directa en ningún caso.**”

¹ Les negretes són de l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**MIR2013**

TÍTOL: PROPUESTAS PARA LA REFORMA Y MEJORA DEL SISTEMA UNIVERSITARIO ESPAÑOL

AUTORIA: COMISIÓN DE EXPERTOS PARA LA REFORMA DEL SISTEMA UNIVERSITARIO ESPAÑOL

ANY: 2013

REFERÈNCIA: MIR2013

DESCRIPCIÓ

Membres de la comissió: María Teresa Miras-Portugal, Óscar Alzaga Villaamil, José Adolfo de Azcárraga Feliu, José Capmany Franco, Luis Garicano Gabilondo, Félix M. Goñi Urcelay, Rafael Puyol Antolín, Matías Rodríguez Inciarte i Mariola Urrea Corres.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“es necesario que haya algunas cumbres muy elevadas y no sólo un gran número de colinas de igual perfil.”

“lo que cuenta para decidir el partido no es el número total de pases entre jugadores de un equipo (universidades donde se publican muchos trabajos), sino los goles que mete (universidades donde se realizan trabajos excelentes que hacen avanzar el conocimiento y que producen tecnología y patentes innovadoras).”

“los sistemas actuales [...] han quedado parcialmente superados”

“el actual gobierno de las universidades favorece que los colectivos que las integran, parte interesada y decisoria a la vez, pugnen por sus intereses inmediatos y no por la excelencia académica, que es lo que necesita la sociedad. [...] con frecuencia los procesos de decisión están teñidos de corporativismo [...] y, siempre, son demasiado largos, complejos y plagados de burocracia e ineficiencias.”

“Un Claustro de 300 personas, por citar un solo ejemplo, no es lo más eficaz para formular una auténtica política universitaria –algo que va mucho más allá de la política de dotación de plazas, por ejemplo– ni, tampoco, para controlar adecuadamente su desarrollo.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**MIR2013****PROPOSTA**

L'òrgan de govern, que aprova i controla el pressupost, és el Consejo de Universidad (CU), 21 a 25 membres, majoria d'acadèmics (no necessàriament de la universitat a què correspongui el CU), mandat de 5 anys. 50% elegit pel Claustre (PDI amb 2 sexennis vius, almenys 1 estudiant i 1 PAS), 25%, per la comunitat autònoma i 25% pels dos grups anteriors entre persones internes o externes "de elevado prestigio". Elegeix un president no executiu entre els membres externs. Ser-ne membre és incompatible "con tener o haber tenido un cargo político, empresarial o sindical en organismo público alguno de ámbito nacional, autonómico, provincial, municipal u otros, dentro de los cuatro años anteriores." Caldrà "disponibilidad suficiente".

El rector és elegit pel CU. Ha de ser un acadèmic amb 3 sexennis, espanyol o no, amb un mandat de 5 anys renovables.

El gerent és nomenat pel CU, a proposta del rector.

Degans – directors de centre docent o assimilats: designats pel rector. Directors de departament: nomenats pel rector a proposta de llurs membres.

Claustre: entre 60 i 70 membres, o menys, amb 80% de PDI, 10% de PAS i 10% d'estudiants). Les juntes de centre (75%PDI, 10% PAS, 15% estudiants) i consells de departament, podrien fer propostes a rector, vicerectors i CU.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PAS2001**

TÍTOL: PER UN NOU MODEL D'UNIVERSITAT

AUTORIA: COMISSIÓ DE REFLEXIÓ SOBRE EL FUTUR DE L'ÀMBIT UNIVERSITARI CATALÀ

ANY: 2001

REFERÈNCIA: PAS2001

DESCRIPCIÓ

També conegut com *Informe Pascual*.

La comissió va ser creada pel Govern de la Generalitat de Catalunya.

President: Ramon Pascual.

Membres: Joan Bladé i Piqué, Francesc Cabré Masdeu, Dolors Camats i Luis, Josefina Cambra i Giné, Víctor Canivell i Cretchley, Adriana Casademont i Ruhi, Narcís Comadira i Moragrega, Albert Dou i Mas de Xexàs, Marta Estrada i Miyares, Antoni Farrés i Sabater, Rafael Foguet i Ambrós, Joan Majó i Cruzate, Pere Monràs i Viñas, Jordi Nadal i Oller, Josep Oliu i Creus, Josep Pont i Amenós, Valentí Roqueta i Guillamet, Ciril Rozman i Borstnar, Francesc Solé i Parellada (Secretari), Jaume Tomàs i Sabaté, Manuel Vázquez Montalbán¹ i Xavier Vives i Torrents (Ponent).

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“La nova societat del coneixement demana una profunda transformació del sistema educatiu a tots nivells [...] serà important saber aprendre, saber emprendre i tenir capacitat d'adaptació a un món canviant.”

“manca de flexibilitat de les [...] estructures, massa rígides i uniformes, que no permeten l'adaptació a les demandes de la societat.”

“el *sistema de govern*¹, del qual ningú no està satisfet [...] no [, ,] facilita suficientment el camí cap a l'excel·lència.”

La proposta és “el model d'organització de les universitats que la Comissió considera adient.”

PROPOSTA

Darrera instància, un òrgan reduït (Patronat), nomenat per l'administració a partir de criteris de qualitat i competència de les persones que el formin, provinents d'empreses, del món professional i

¹ En cursiva a l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PAS2001**

de les mateixes universitats. Respondrà davant del Parlament. President nomenat pel govern de la Generalitat, prèvia compareixença al Parlament.

Consell Acadèmic, presidit pel rector, responsable de l'organització de la docència i de la recerca. Les seves decisions hauran de ser aprovades en darrera instància pel Patronat.

Claustre General, presidit pel rector, òrgan de participació de la comunitat universitària, amb funcions de consulta i supervisió de les línies generals de la política de la universitat, del seu funcionament i dels seus objectius de qualitat. Majoria de responsables de formació i recerca i de professorat estable.

Rector elegit pel Patronat, prèvia consulta a la comunitat universitària. Màxim responsable acadèmic. Respon davant del Patronat. El rector "escollirà el seu equip de govern".

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PIM2011**

TÍTOL: PER UNA REFORMA AMBICIOSA DEL SISTEMA UNIVERSITARI. MAIFEST PER LA MILLORA DEL NOSTRE CAPITAL HUMÀ I LA SOSTENIBILITAT DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES EN UN ENTORN GLOBAL

AUTORIA: PIMEC (MICRO, PETITA I MITJANA EMPRESA DE CATALUNYA)

ANY: 2011

REFERÈNCIA: PIM 2011

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Cal que aconseguim una universitat **inserida en la societat i avaluada externament, on la transferència del seu coneixement a la societat en general i a l'empresa en particular esdevingui fonamental.**”¹

“El model de govern “semiassembleari” propi d'altres temps ja no té cabuda”

“un sobredimensionament de la participació que mina l'eficàcia de la universitat, ja que cadascun dels càrrecs electes actua de manera autònoma, sense objectius clars ni una supervisió ferma.”

“Pal·liar el dèficit d'eficiència i eficàcia rebaixant el superàvit democràtic a la universitat.”

“El gran pes de la universitat en el sistema de recerca no es correspon amb la seva producció”

“l'excessiu èmfasi en la producció en lloc de la transferència de coneixements.”

PROPOSTA

“[...] en primer lloc un canvi en la composició dels consells socials, per tal de garantir una majoria de membres de fora de l'àmbit universitari i una major presència de les organitzacions empresarials més representatives del país, que fins ara tenen un sol membre.”

“És impensable que la societat civil i particularment l'empresariat inverteixin i s'impliquin en el món universitari, com li cal al país, sense tenir poder decisorí als seus òrgans de govern.”

“[...] el nomenament del rector hauria de ser extern [...] el rector hauria de triar els seus col·laboradors més estrets (degans, directors, etc.).”

“El claustre ha d'esdevenir, doncs, un òrgan de debat, no executiu.”

“el Manifest planteja canvis legislatius que van més enllà de les competències de la Generalitat en el sentit més estricte, però creiem que sota la cobertura de la Universitat de Catalunya, i amb la

¹ Totes les negretes i cursives són a l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PIM2011**

participació de les organitzacions empresarials i altres estaments de la societat civil catalana, serà possible assolir bona part dels canvis plantejats. D'altra banda, Catalunya hauria de prendre la iniciativa d'una **reforma del món universitari** al conjunt de l'Estat en el marc de la Conferència General de Política Universitària.”

“Atès que les línies de reforma profunda del sistema universitari abans proposades requereixen processos feixucs de modificació legislativa a nivell estatal i autonòmic, PIMEC considera imprescindible optar per una solució més pragmàtica que permeti posar en pràctica a curt termini bona part dels canvis proposats. Sense perjudici d'afrontar aquesta imprescindible reforma legal, la nostra proposta es fonamenta en una institució nova, la Universitat de Catalunya (UCat), plantejada al *Llibre Blanc de la Universitat de Catalunya*.

“La Universitat de Catalunya podria esdevenir un organisme suprauniversitari, amb caràcter independent, potestat econòmica i orientació a resultats, que permetés alhora optimitzar els recursos inherents al sistema universitari i fomentar la seva relació amb el teixit productiu. Es tractaria, doncs, d'assolir a través d'aquest nou organisme, segurament amb la fórmula del consorci, bona part dels cinc objectius estratègics de reforma del sistema d'educació superior, esmentats anteriorment. En concret, la Universitat de Catalunya hauria de caracteritzar-se pels següents elements i atribucions:

- Entitat independent del món universitari, amb majoria de la societat civil als seus òrgans de govern i una àmplia representació dels sectors empresarials, governada a través d'una Junta Directiva, una Comissió Delegada i un Consell Acadèmic consultiu.
- Responsabilitat sobre el pressupost variable de les universitats, incloent-hi la fixació d'objectius i la verificació del seu grau d'assoliment. UCat assumiria, doncs, la competència del govern de la Generalitat en aquest àmbit i actuaria de fet com a Agència de Finançament de les Universitats.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PIM2012**

TÍTOL: POSICIONAMENT DE PIMEC, PETITA I MITJANA EMPRESA DE CATALUNYA EN MATÈRIA DE SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA¹

AUTORIA: PIMEC (MICRO, PETITA I MITJANA EMPRESA DE CATALUNYA)

ANY: 2012

REFERÈNCIA: PIM2012

DESCRIPCIÓ

Aquest document té com a referència, entre d'altres, a PIM2011, que conté un desenvolupament més extens de les propostes.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Cal que la **formació universitària més professionalitzadora adopti el llenguatge de les competències professionals (el que es sap fer) i deixi de banda el llenguatge dels continguts curriculars** (el que s'ha estudiat) si realment es vol millorar l'ocupabilitat dels titulats.”²

PROPOSTA

“els canvis en la governança de les universitats ha de ser un element facilitador per a la introducció d'altres canvis.”

“PIMEC aposta pel **desenvolupament de la rúbrica Universitat de Catalunya** o fórmules semblants, per desenvolupar algunes d'aquestes funcions (altres haurien de continuar en el Govern i l'administració) i esdevenir, a més, l'òrgan suprauniversitari que, amb plena autonomia i independència, desenvolupi la gestió del finançament del sistema. La configuració d'aquest òrgan hauria de superar la lògica de les legislatures, rendir comptes al Parlament de Catalunya i estar molt obert a la participació de la societat i, sobretot, del sistema productiu.”

“**Participació majoritària de la societat civil** (especialment del teixit productiu) en el màxim òrgan de govern, amb competències plenes en matèria d'estratègia i de gestió econòmicofinancera (Consells Socials o la seva evolució). Aquest òrgan, salvant les distàncies, hauria de ser l'equivalent a un consell d'administració d'una empresa i per tant hauria de tenir competències executives, per exemple, en el nomenament del rector i del seu equip (que haurien de ser triats per les seves competències professionals, amb independència de la seva vinculació o no al món universitari).”

“**Caràcter consultiu de l'òrgan de participació de la comunitat universitària**, amb funcions orientadores en matèria acadèmica (claustre, senat o d'altres formes d'organització).”

“Eliminació del requeriment de pertinença al sistema universitari per participar en el govern i la gestió.”

¹ Aquest document té com a referència, entre d'altres, a PIM2011, que conté un desenvolupament més extens de les propostes.

² Les negretes són de l'original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PRE2010**

TÍTOL: PROPOSTES DE MODEL DEL SISTEMA UNIVERSITARI CATALÀ

AUTORIA: PRESIDENTS DELS CONSELLS SOCIALS DE LES UNIVERSITATS PÚBLIQUES CATALANES

ANY: 2010

REFERÈNCIA: PRE2010

DESCRIPCIÓ

Signen el document: Núria Basi, Joaquim Boixareu, Albert Bou, Joaquim Coello, Àngel Cunillera, Àlicia Granados i Ramon Roca.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Els **valors** que s’han fixat [...] nou sistema universitari [...] són **la internacionalització, la responsabilitat social, la igualtat d’oportunitats, l’equitat, l’eficiència, l’excel·lència i l’especialització.**”¹

“La **redefinició del model de governança** es considera **la peça clau** d’aquesta anàlisi i l’element cabdal per a la millora i la modernització dels sistema universitari català.”

“[...] principis bàsics [...]:

- **Reduir la complexitat en la governança**, facilitant els mecanismes que proporcionin **autoritat als màxims responsables** de la direcció i la gestió universitària;
- Establir **mecanismes àgils de gestió** i de **retiment de comptes**;
- Representar la **voluntat** i les **demandes** de la **societat** en el govern de les universitats;
- Facilitar els **mecanismes de presa de decisions**, assegurant la posada en marxa i el compliment
- **Relacionar les persones i els objectius de manera biunívoca**, amb responsabilitats directes sobre els resultats
- **Reduir el nombre de membres de les estructures directives**;
- Assegurar unes **orientacions estratègiques estables** a mitjà i llarg termini;

¹ Totes les negretes són de l’original.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PRE2010**

- **Alinear** els **objectius estratègics** de la **direcció** de la universitat amb les Facultats, Escoles i Departaments.”

PROPOSTA

“El Consell Superior és **l'òrgan de govern i de màxima responsabilitat** de la **universitat**. El Consell Superior estarà constituït per un **nombre reduït de membres no superior a quinze**, amb una majoria de representants de la societat.”

“El Consell Executiu és l'òrgan de **direcció, execució i gestió de la universitat**.” Composició: rector, 3 vicerectors, tres degans, gerent, secretari general.

“El Consell Universitari és l'òrgan de **representació la comunitat universitària**. El Consell Universitari estarà format per un nombre representatiu dels membres de la comunitat universitària relacionat amb l'envergadura de la universitat (s'aconsella un **màxim de 100 membres**), com a representants dels diferents col·lectius, si bé, amb una majoria d'acadèmics amb vinculació permanent a la universitat.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PSC2013**

TÍTOL: DOCUMENT DEL PSC EN RELACIÓ A L'INFORME FINAL DE LA PONÈNCIA PER A L'ESTUDI DE LA GOVERNANÇA DEL SISTEMA UNIVERSITARI DE CATALUNYA

AUTORIA: GRUP PARLAMENTARI SOCIALISTA

ANY: 2013

REFERÈNCIA: PSC2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Malgrat els processos d’actualització dels sistemes de governança universitària a Europa, la diversitat de formes d’organització i de governança no ha tendit a disminuir; difícilment es pot considerar que alguna d’elles sigui, per si mateixa, garantia inequívoca de millora i de qualitat. El mateix es pot dir si es vol traslladar literalment a les universitats el sistema de govern “per patronat” dels centres de recerca impulsats per la Generalitat, els CERCA, fent abstracció de diferències cabdals que fan difícil la comparació, com són les funcions respectives (recerca vs. recerca més formació i transferència), així com la mida i la major complexitat (multiplicitat de *stake-holders*).

L’informe conté qüestions interessants, que podem contemplar en un futur model. Però el nucli de la proposta mostra un plantejament unidireccional, clarament neoliberal, llunyà a la cultura universitària catalana, i que sembla construït des de la desconfiança en la capacitat d’autogovern de les universitats del nostre país.”

“Una part molt important del sistema de recerca de Catalunya es déu a les universitats públiques catalanes, la Universitat de Catalunya, que estan apostant per un model de qualitat de la docència, intensiu en recerca, i buscant la internacionalització.”

PROPOSTA

“En relació als òrgans que defineixen l’estructura de governança, cal distingir entre òrgans rectors, òrgans executius i òrgans consultors. Els dos primers han de tenir un nombre reduït de membres per reforçar la seva responsabilitat i la de cadascun dels seus membres, i també per afavorir la seva operativitat”

“plantejar l’existència d’un únic òrgan de govern, presidit pel Rector/a, que incorpori representants dels diferents estaments de la comunitat universitària (acadèmics PDI majoritaris i PAS i estudiants

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**PSC2013**

representats), que en seran majoria, i persones externes no vinculades a la universitat nomenades per la societat (buscant les fórmules de més representació democràtica).”

“òrgans executius, han d’estar formats per membres de la comunitat universitària i en la seva composició hi han d’estar representats els diferents estaments de la universitat (PDI, PAS i estudiants).”

“Pel que fa a l’elecció del Rector, el PSC considera important que el Rector tingui la legitimitat de la pròpia comunitat universitària, i per tant mantenir la intervenció d’aquesta comunitat, bé a través de sufragi universal o bé a través del claustre, amb selecció prèvia d’una terna proposada pel mateix claustre i decisió per part del Consell Rector o a l’inrevés.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**SAN2013**

TÍTOL: DOCUMENT GLOBAL QUE RECUILL LES APORTACIONS DE LA UNIÓ GENERAL DE TREBALLADORS

AUTORIA: RAMON SANS FONFRIA (MEMBRE DE LA CEGSUC EN REPRESENTACIÓ DE LA UGT)

ANY: 2013

REFERÈNCIA: SAN2013

DESCRIPCIÓ

Document relacionat amb GEN2012.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“L'autonomia facilita l'avenç de la institució, però no necessàriament l'especialització i la diferenciació.”

“Creiem que (un únic òrgan de govern) correspon a un sistema que s'allunya molt de les universitats modernes. En tot cas el sistema espanyol mitjançant el Consell de Direcció, el Consell de Govern i el Consell Social, creiem que dona més eficiència i eficàcia al sistema. En tot cas es poden introduir modificacions a aquest 3 òrgans.”

“El Consell de Govern i el Consell Social són òrgans totalment diferents i amb missions diferents. Canvis en la composició i atribucions donaria millor eficàcia al sistema sense necessitat d'invents de dubtosa eficàcia.”

PROPOSTA

“Considerar els Campus com unitat organitzativa essencial de les universitats, amb delegació de competències.”

“La delegació de competències per part de les unitats que formen el campus, té de comportar com a contrapartida una millora en tots els aspectes per aquestes unitats. Creiem que el govern i la presa de decisions en òrgans de govern molt més propers a la comunitat universitària territorial, comporten un augment de l'eficàcia i de participació més activa en les decisions que finalment s'implanten.”

“Aquest nivell de participació activa té de tenir els dos aspectes de gestió universitària: la gestió acadèmica i la gestió econòmica i gerencial. Competències acadèmiques dels òrgans de govern del campus, tenen de comportar també competències de gestió econòmica per aquest òrgans de govern.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**SLB2007**

TÍTOL: LA UNIVERSIDAD EN LA ENCRUCIJADA. EUROPA Y EEUU

AUTORIA: PELLO SALABURU

ANY: 2007

REFERÈNCIA: SLB2007

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Tenemos unas estructuras universitarias caducas, con una legislación sobredimensionada e intervencionista, y una estructura del profesorado basada en el funcionariado, que dificulta de forma seria la necesaria flexibilidad que requiere en el mundo moderno el funcionamiento de una institución ágil y capaz de adecuarse en cada momento a lo que la sociedad espera de ella universidades producen como tales menos de lo esperable, menos cantidad de artículos y con menor calidad, son lentas en su funcionamiento, y nuestro empleo en sectores renovadores y estratégicos es bajo.”

PROPOSTA

“todas aquellas actividades y cambios que nos conduzcan hacia formas de funcionamiento similares a las existentes en el mejor sistema universitario del mundo, el de EEUU, serán beneficiosas para nuestra universidad. Las que nos alejen serán, por el contrario, perjudiciales.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**SLM2013**

TÍTOL: FORMAS EXITOSAS DE GOBIERNO UNIVERSITARIO EN EL MUNDO

AUTORIA: JAMIL SALMI

ANY: 2013

REFERÈNCIA: SLM2013

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“En muchos casos, el gobierno ha otorgado más autonomía a las universidades públicas; en algunos países (Austria, Dinamarca, Finlandia, Japón), las universidades han sido transformadas en instituciones con un estatuto legal independiente de la Administración pública. En un creciente número de países, la autoridad responsable de la educación superior está usando incentivos financieros para orientar el desarrollo de las instituciones.”

“En el modelo de estado supervisor, las principales funciones son la elaboración de una visión para el futuro de la educación superior, la formulación de políticas, el establecimiento de una ley de educación superior que establece las reglas de juego para todas las instituciones de educación superior que operan en el sistema, la creación de un marco normativo favorable para las instituciones de educación superior privadas, el desarrollo de un sistema de garantía de la calidad sólido, y la asignación de recursos públicos a las instituciones de educación superior y a los estudiantes sobre la base de criterios de desempeño transparentes. Esto permite establecer las normas y definir los incentivos que favorecen la autonomía y la rendición de cuentas en las instituciones de enseñanza superior.”

PROPOSTA

“De hecho, los modelos flexibles de gobierno y los marcos regulatorios favorables que se encuentran en los países que han reformado la gobernanza del sistema de educación superior ofrecen condiciones propicias al desarrollo dinámico e innovador de las universidades.”

“se observa una profunda divergencia entre las tendencias en muchas partes del mundo y las formas tradicionales de gobierno de las universidades en España y en América latina. Frente a estas dos visiones divergentes, el principal reto para las autoridades de los países iberoamericanos es encontrar un camino medio que permita incentivar su sistema de educación superior para ser más innovador y más ágil sin sacrificar los aspectos claves de bien público y libertad académica.”

“emprender verdaderas reformas será posible solamente si se logra construir un consenso nacional sobre la urgencia de emprender reformas y sobre los aspectos prioritarios de gobernanza para darle un salto cuantitativo y cualitativo al sistema de educación superior.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**TAR2011**

TÍTOL: AUDACIA PARA LLEGAR LEJOS: UNIVERSIDADES FUERTES PARA LA ESPAÑA DEL MAÑANA

AUTORIA: COMISIÓN DE EXPERTOS INTERNACIONALES DE LA EU2015

ANY: 2011

REFERÈNCIA: TAR2011

DESCRIPCIÓ

També conegut com *Informe Tarrach*.

Membres de la comissió: Rolf Tarrach (president), Eva Egron-Polak, Pierre de Maret, Jean-Marc Rapp, Jamil Salmi.

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“Muchas iniciativas se malogran debido a procesos de toma de decisiones demasiado largos, a la excesiva burocracia de los sistemas tradicionales de la administración pública, a la competencia entre distintos niveles de poder y a las diferencias ideológicas.”

PROPOSTA

“A fin de aportar coherencia al proceso de toma de decisiones, aumentar el espectro de interacciones entre las instituciones y sus distintos agentes implicados y definir las responsabilidades en la toma de decisiones, la comisión recomienda que se sustituyan el Consejo Social y el Consejo o la Junta de gobierno de cada universidad por un único nuevo organismo. Deben otorgarse a este órgano de gobierno únicas atribuciones y responsabilidades claras, tales como el nombramiento del rector, la aprobación del plan estratégico, la aprobación del presupuesto, etc. Para lograr un funcionamiento eficaz del órgano de gobierno, éste no debería estar integrado por más de 20 personas, incluido un número considerable de miembros externos.”

“El marco legal debería ofrecer a las universidades interesadas la posibilidad de pasar a este modelo de gobernanza de forma voluntaria, al menos inicialmente.”

“cada vez es más habitual que la elección del nuevo responsable de la universidad consista en nombrar a un candidato tras realizar una exhaustiva búsqueda internacional y no en un proceso interno que dé como resultado una elección.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

TAR2011

Recomendación	Dificultad	Coste	Impacto
Convocatorias y contratación en el ámbito internacional de cargos y profesores universitarios	Baja (profesores), alta (decanos y rectores)	Medio	Alto
Creación de un único órgano de gobierno universitario	Alta	Bajo	Alto
Mejora de los puestos directivos/ la selección de rectores	Alta	Bajo	Alto

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**UAB2013**

TÍTOL: DECLARACIÓ DE LA UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA

AUTORIA: UNIVERSITAT AUTÒNOMA DE BARCELONA (UAB)

ANY: 2013

REFERÈNCIA: UAB2013

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“L'autonomia universitària es manifesta en l'autogovern, en l'organització de la docència i de la recerca, en la gestió administrativa i en l'econòmica; amb el compromís de rendició de comptes a la societat.”

PROPOSTA

“L'autonomia universitària és un dret fonamental protegit constitucionalment (art. 27.10 CE) que, entre altres manifestacions, s'expressa i s'exerceix en la capacitat de la universitat d'organitzar les seves estructures de govern de la manera que més s'adigui als seus principis, a la seva personalitat, als seus objectius i al seu projecte propi de servei a la societat.”

“l'autonomia universitària demana aprofundir en els instruments que permetin una gestió eficient, transparent i responsable del pressupost i aproximar les decisions a les diverses unitats organitzatives que la integren. Aquestes unitats han d'estar dirigides per membres de la pròpia comunitat universitària.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**UB2012**

TÍTOL: INFORME DE LA COMISSIÓ SOBRE LA GOVERNANÇA

AUTORIA: COMISSIÓ SOBRE LA GOVERNANÇA (UB)

ANY: 2012

REFERÈNCIA: UB2012

DESCRIPCIÓ

Membres de la comissió: Gemma Rauret (presidenta), Pilar Bayer, Maria Jesús Montoro, Javier Tejada, Joan M. Malapeira, Martí Parellada, Joaquim Prats, Sebastián Rodríguez, Norbert Bilbeny, Enric I. Canela, Teresa Estrach, Enoch Albertí, Pere L. Cabot, Anna Escofet, Adolfo Sotelo, Víctor Climent, Dolors Baena, Isabel Ferrer, Carles Garrapucho, David Frigola, Aldo Reverte, Josep Mateu, Jordi Garcia i Xavier Varea (secretari).

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

“els aspectes positius no eren objecte d'anàlisi i no s'hi fa referència.”

“Problemes referits a (entre d'altres) : planificació de l'oferta formativa; planificació de l'activitat investigadora; selecció, formació i desenvolupament del personal; dedicació 'externa' dels recursos humans més qualificats; desequilibris interns de l'organització; transparència i retiment de comptes; comunicació interna.”

PROPOSTA

“Es considera més adient l'existència d'un sol òrgan [Consell Rector] que agrupi les funcions del Consell de Govern i del Consell Social, cosa que representa un canvi legislatiu significatiu.” Entre 15 i 20 membres, interns, elegits per la comunitat universitària, i externs, a proposta dels interns ratificada per l'Administració. Pla estratègic, pressupost, patrimoni.

Hi hauria també un Consell Executiu (de 15 a 20 membres). El Claustre, consultiu i representatiu, tindria uns 100 membres amb “àmplia majoria de professorat permanent”.

El rector “és la màxima autoritat executiva de la universitat i la representa”. “El Consell Rector i la comunitat han d'intervenir en el procés d'elecció de rector. El paper de cada instància pot variar i donar lloc a fórmules diverses.”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS

UB2012

Les facultats assumirien docència, recerca i transferència i integrarien departaments, grups de recerca, investigadors i instituts propis; els degans o directors serien designats pel rector; els degà designaria els directors de departament.

“Es recomana la creació d’una entitat de planificació i finançament del sistema universitari català, independent del Govern”

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**UPC2014**

TÍTOL: ACORD NÚM. 7/2014 DEL CLAUSTRE UNIVERSITARI DE LA UPC PEL QUAL S'APROVA LA MOCIÓ 1: "SOBRE EL GOVERN DE LES UNIVERSITATS" AL PUNT 8 DE L'ORDRE DEL DIA: "DEBAT SOBRE LA NATURALESA, COMPOSICIÓ I FUNCIONS DELS ÒRGANS DE GOVERN DE LA UNIVERSITAT EN EL CONTEXT D'UN POSSIBLE CANVI LEGISLATIU"

AUTORIA: CLAUSTRE UNIVERSITARI DE LA UPC

ANY: 2014

REFERÈNCIA: UPC2014

ANÀLISI, DIAGNOSI I JUSTIFICACIÓ

"L'exercici de la crítica és inherent a la universitat i, per tant, aquesta ha de ser crítica amb ella mateixa i ha de considerar atentament les opinions externes sobre les seves activitats. En aquest sentit, el Claustre és conscient que l'actual sistema de govern universitari, al costat de punts forts als quals es pot atribuir una part considerable de l'expansió quantitativa i qualitativa del sistema universitari, amb recursos molt inferiors a aquells de què gaudeixen les universitats públiques de bona part dels països del nostre entorn, presenta punts febles que convindria corregir, mitjançant un diàleg sense apriorismes entre l'Administració i les mateixes universitats públiques."

"El govern de cada universitat s'ha de considerar conjuntament amb el govern del sistema format pel conjunt de les universitats públiques i amb el finançament."

"el Claustre valora molt negativament les propostes de la ponència i de la comissió esmentades, inspirades en algunes universitats de països amb tradicions universitàries completament diferents a la nostra i en reformes legislatives recents que no han pogut mostrar encara quines conseqüències han tingut sobre els resultats de l'activitat universitària."

PROPOSTA

"1) Considera improcedent una modificació dràstica del sistema de govern de les universitats públiques en les circumstàncies actuals.

"2) Rebutja les propostes basades en un òrgan de govern únic i en un sistema jerarquitzat, perquè són inadequades per a la institució, en atribuir a un mateix òrgan funcions de naturalesa molt diversa i en eliminar la participació de la comunitat universitària.

"3) L'establiment d'un sistema de finançament suficient i estable és una condició necessària perquè el sistema assoleixi noves fites i perquè es respecti realment el principi constitucional d'autonomia universitària. I, per tant, s'ha de considerar com una condició de qualsevol reforma del sistema de govern.

**COM S'HA DE GOVERNAR
LA UNIVERSITAT?**

Un estudi de propostes
sobre el govern de les
universitats públiques a
Catalunya i a Espanya
(1983-2014)

ANNEXOS**UPC2014**

“4) Per millorar el sistema de govern universitari caldria delimitar clarament les funcions i les responsabilitats de l'Administració, dels consells socials i de les comunitats universitàries en el govern del sistema universitari i en el de cada universitat, així com també establir procediments que garanteixin la transparència i la rendició de comptes. En particular, i per tal que els consells socials puguin exercir més eficaçment les funcions que corresponen a uns òrgans que són majoritàriament externs i que vinculen la universitat amb el conjunt de la societat, i que puguin assolir millor les seves responsabilitats, cal modificar la composició així com el procediment pel qual es nomenen els seus membres amb l'objectiu d'assegurar-ne l'adequació i la dedicació a les funcions que li són pròpies, de manera que cada Consell Social reculli la pluralitat de punts de vista i sensibilitats que estan presents a la societat.”

Juny de 2014

www.observatoriuniversitari.org